

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 4.6.2025
COM(2025) 200 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKI
CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU,
ODBORU REGIJ IN EVROPSKI INVESTICIJSKI BANKI**

Evropski semester 2025 – pomladanski sveženj

1. UVOD

Pričakuje se, da bo gospodarstvo EU v prihodnjih letih raslo, vendar nestanovitne trgovinske in varnostne razmere zavirajo rast. Evropsko gospodarstvo naj bi v prihodnjih letih zmerno raslo, kar bo podjetjem zagotovilo ugodno okolje za naložbe in ustvarjanje delovnih mest. Vendar nestabilne mednarodne trgovinske in varnostne razmere negativno vplivajo na trgovinsko uspešnost in gospodarsko rast EU.

Politike za krepitev konkurenčnosti so ključne za oživitev gospodarstva EU in spodbujanje trajnostne blaginje. *Kompas za konkurenčnost za EU*¹ določa prednostne naloge in ukrepe, ki bodo usmerjali delo Komisije v naslednjih petih letih, pri čemer konkurenčnost določa kot krovni cilj. Zagotavlja okvir za povečanje konkurenčnosti s premostitvijo inovacijske vrzeli, razogljičenjem našega gospodarstva, zmanjšanjem pretirane odvisnosti in povečanjem varnosti, vključno z izgradnjo obrambnih zmogljivosti. To bi moralo okrepiti potencial rasti EU v vseh državah članicah in regijah ter hkrati podpreti napredek EU pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in ciljev trajnostnega razvoja ZN. Kompas za konkurenčnost poleg tega za podporo konkurenčnosti v vseh sektorjih določa horizontalne vidike omogočanja: (i) poenostavitev regulativnega okolja, zmanjšanje upravnih bremen ter spodbujanje hitrosti in prožnosti, (ii) polno izkoriščanje prednosti obsega, ki jih ponuja enotni trg, z odpravo ovir, (iii) financiranje prek unije prihrankov in naložb ter preusmeritve proračuna EU, (iv) spodbujanje spretnosti in kakovostnih delovnih mest ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti ter (v) boljše usklajevanje politik na ravni EU in nacionalni ravni. Evropski semester s specifičnimi priporočili za države odraža te nove prednostne naloge in državam članicam zagotavlja smernice o prednostnih reformah in naložbah.

Proračunski instrumenti EU, kot sta kohezijska politika ter mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF), še naprej spodbujajo skupne cilje EU z nacionalnimi naložbami in reformami. Mehanizem za okrevanje in odpornost z izplačanimi več kot 300 milijardami EUR podpira izvajanje specifičnih priporočil za države in spodbuja strukturne reforme na področjih politike, ključnih za konkurenčnost. Primeri vključujejo podporo, ponujeno državam članicam za obravnavanje potreb po raziskavah in inovacijah (55 milijard EUR sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost, za katera so bile prevzete obveznosti), vključno z izboljšanjem upravljanja in sprostitev potrebnih naložb. Države članice v okviru programov kohezijske politike za spodbujanje regionalne konkurenčnosti in rasti mobilizirajo več kot 525 milijard EUR². Agenda EU za razogljičenje je podprta z več kot 42 % sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost (276 milijard EUR), za katera so bile prevzete obveznosti, skoraj 130 milijard EUR³ pa je mobiliziranih v okviru kohezijske politike za cilj „bolj zelena Evropa“. Na področju zaposlovanja reforme v okviru načrtov za okrevanje in odpornost obravnavajo strukturne izzive na trgih dela držav članic. Reforme na področju izobraževanja in usposabljanja prispevajo k spodbujanju visokokakovostnega zaposlovanja, razvoja spretnosti ter vključevanja. Približno 68 milijard EUR⁴ iz skladov kohezijske politike bo vloženih v ukrepe, ki podpirajo na primer usposabljanje in svetovanje v zvezi s spretnostmi ter naložbe v sisteme formalnega in neformalnega izobraževanja in usposabljanja.

¹ [Kompas za konkurenčnost za EU](#) (COM(2025) 30 final).

² Vključuje nacionalno sofinanciranje.

³ Vključuje nacionalno sofinanciranje.

⁴ Podatek se nanaša na programsko obdobje 2021–2027 in vključuje nacionalno sofinanciranje.

Competitiveness Compass and European Semester

EU svoje strateške prednostne naloge pretvarja v dejanske ukrepe na ravni EU ter nacionalni in regionalni ravni. Že lani je bila vzpostavljena platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP), ki združuje sredstva iz 11 programov EU za podporo konkurenčnosti EU na področju strateških tehnologij v vseh državah članicah. Poleg tega je Evropska komisija predložila predlog⁵ o vmesnem pregledu kohezijske politike, da bi čim bolj povečala prispevek kohezijske politike za obdobje 2021–2027 k sedanjim in nastajajočim političnim prednostnim nalogam EU, s čimer je okrepila podporo za konkurenčnost in razogljičenje, obrambo, cenovno dostopna stanovanja in dostop do vode, trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri in energetski prehod, in sicer v partnerstvu z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi, ter predlog, da se obramba doda kot četrti strateški sektor za platformo STEP. Instrument za tehnično podporo bo imel ključno podporno vlogo, saj se bo njegova vodilna pobuda za leto 2026 osredotočala na zagotavljanje podpore državam članicam pri izvajanju reform, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države v okviru evropskega semestra. Socialni sklad za podnebje bo od naslednjega leta na podlagi nacionalnih načrtov zagotavljal financiranje za boj proti revščini, povezani z energijo in prometom. Kot je opisano v sporočilu *Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira*⁶, je cilj naslednjega proračuna EU tesno sodelovanje z državami članicami

⁵ [Posodobljena kohezijska politika: vmesni pregled; predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb \(EU\) 2021/1058 in \(EU\) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda.](#)

⁶ [Pot do naslednjega večletnega finančnega okvira](#) (COM(2025) 46 final).

in njihovimi regijami pri izvajanju ključnih reform in naložb. Evropski semester bo kot osrednji mehanizem za usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja prispeval k temu cilju z opredelitvijo potreb, ki bi jih morale države članice obravnavati za reševanje ključnih gospodarskih in socialnih izzivov. To bo dopolnjeno z orodjem za usklajevanje konkurenčnosti, ki bo nasledil kompasa za konkurenčnost, da se industrijske in raziskovalne politike ter naložbe na ravni EU in nacionalni ravni uskladijo s projekti skupnega evropskega interesa ali dodane vrednosti EU.

V zadnjih desetletjih se je pokazalo, da se v evropske obrambne zmogljivosti premalo vlaga in da poraba sredstev v ta namen ni učinkovita. Glede na trenutne geopolitične razmere in eksistencialni izziv, s katerim se Evropa sooča zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini, mora Evropa povečati svoje obrambne zmogljivosti in zgraditi močno industrijsko bazo. Da bi se državam članicam zagotovil dodaten proračunski prostor za povečanje njihovih odhodkov za obrambo v okviru fiskalnih pravil EU, Komisija predlaga priporočila Sveta za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule iz Pakta za stabilnost in rast (glej okvir 1). Države članice se spodbuja, naj okrepijo inovacije, raziskave in razvoj na področju obrambe, tudi z izkoriščanjem finančne podpore iz Evropskega obrambnega sklada (EDF), obrambnoinovacijske sheme EU (EUDIS), instrumenta SAFE za financiranje projektov skupnih javnih naročil in prostovoljnih dodelitev iz drugih skladov EU v okviru deljenega upravljanja. Skupno javno naročanje bi lahko dodatno prispevalo k prizadevanjem držav članic za povečanje zmogljivosti njihove obrambne industrije in okrepitev njihove tehnološke baze. Ob upoštevanju prožnosti, ki jo omogočajo nacionalne odstopne klavzule, bi lahko naložbe v obrambo na podlagi napovedi o postopnem prevzemanju naložb v naslednjih štirih letih dosegle vsaj 800 milijard EUR⁷.

2. PRISTOP K SPECIFIČNIM PRIPOROČILOM ZA DRŽAVE ZA LETO 2025

V poročilih o državah za leto 2025 je podrobno analiziran gospodarski, zaposlitveni in socialni razvoj v državah članicah v skladu z okvirom kompasa za konkurenčnost. V njih so za vsako državo članico izpostavljeni ključni izzivi, ki vplivajo na konkurenčnost in blaginjo. Poročila vsebujejo tudi posodobljeno oceno napredka, doseženega pri izvajanju preteklih specifičnih priporočil za države, črpanju sredstev EU, uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja in spoštovanju reformiranih fiskalnih pravil. V tej oceni so se prvič upoštevala letna poročila o napredku pri izvajanju srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov, ki so jih države članice predložile kot del novega okvira ekonomskega upravljanja.

Specifična priporočila za države za leto 2025 zagotavljajo celovite in skladne smernice glede politik. Ker se bo mehanizem za okrevanje in odpornost zaključil leta 2026, bo cikel evropskega semestra 2025 prešel na celovitejši sklop specifičnih priporočil za države, s čimer se bo opustil pristop, uveden v prejšnjih fazah izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost. Cikel za leto 2025 tako zagotavlja smernice o prednostnih reformah in naložbah v vsaki državi članici, ki temeljijo na razširjeni analizi za opredelitev ustreznih strukturnih izzivov.

Prizadevanja Komisije za poenostavitev se odražajo v evropskem semestru. Neizvedena specifična priporočila za države za obdobje 2019–2024 so bila kritično pregledana, pri čemer sta se upoštevala njihovo zajetje v načrtih za okrevanje in odpornost ter njihova nadaljnja

⁷ [Skupna bela knjiga o prihodnosti evropske obrambe – Pripravljenost do leta 2030.](#)

ustreznost. Specifična priporočila za države za leto 2025 na tej podlagi in ob upoštevanju novih izzivov vsaki državi članici zagotavljajo konsolidiran sklop priporočil, na podlagi katerih morajo države članice sprejeti nadaljnje ukrepe politike. To bo izboljšalo preglednost ter pomagalo poenostaviti letno poročanje in ocenjevanje napredka držav članic in Komisije pri izvajanju specifičnih priporočil za države.

Hitro črpanje sredstev EU in povečanje njihovega učinka ostaja prednostna naloga. Ker je mehanizem za okrevanje in odpornost v zaključni fazi, saj je do roka avgusta 2026 ostalo le še leto in pol, je učinkovito izvajanje reform in naložb v državah članicah vse bolj nujno. Da bi pospešili napredek, so bila priporočila o izvajanju mehanizma za okrevanje in odpornost prilagojena tako, da odražajo obseg in nujnost potrebnih ukrepov. Države članice z načrtom za okrevanje in odpornost, ki predstavlja manj kot 3 % BDP, se spodbuja, naj dokončajo izvajanje v prvotno predvidenem časovnem okviru do avgusta 2026. Med državami, katerih načrt za okrevanje in odpornost predstavlja več kot 3 % BDP, se države, ki morajo doseči še več kot 85 % mejnikov in ciljev, odločno poziva, naj okrepijo svoja prizadevanja za izvajanje. Svoja prizadevanja bi morale pospešiti tudi druge države, ki niso izpolnile med 85 % in 50 % mejnikov in ciljev. Uporaba možnosti, ki jih ponuja platforma STEP, je ključna tudi za zagotavljanje stalne podpore konkurenčnosti in rasti. Predlogi Komisije, s katerimi se v okviru kohezijske politike ustvarjajo dodatne možnosti za pospešitev izvajanja in podporo strateškim prednostnim področjem v okviru vmesnega pregleda programov kohezijske politike leta 2025, lahko dodatno spodbudijo naložbe na ključnih področjih za Unijo, države članice in regije. Poleg tega bi se lahko z vzpostavitev ali dopolnitvijo oddelkov InvestEU za države članice mobiliziralo do 240 milijard EUR dodatnih naložb.

Ta pomladanski sveženj sestavljajo:

- **poročila o državah**, v katerih so opredeljeni glavni izzivi držav članic za konkurenčnost;
- **specifična priporočila za države** glede ukrepov politike za obravnavanje potreb po reformah in naložbah;
- poročilo, v katerem so proučeni razlogi za prekoračitev referenčne vrednosti za **primanjkljaj** (3 % BDP) za štiri države članice (Španijo, Latvijo, Avstrijo in Finsko);
- predlogi priporočil Sveta o aktivaciji nacionalne odstopne klavzule;
- priporočilo za priporočilo Sveta o **srednjeročnem načrtu** za Litvo;
- mnenje o osnutku proračunskega načrta Belgije;
- priporočilo za priporočilo Sveta o ukrepih, ki jih je Romunija sprejela v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem;
- poročila o **nadzoru po izteku programa** za pet držav članic (Grčijo, Španijo, Portugalsko, Ciper in Irsko) in
- predlog za ponovno izvajanje **smernic za politike zaposlovanja** držav članic.

3. KLJUČNI PRIHODNJI IZZIVI NA PODROČJU KONKURENČNOSTI

3.1 Makroekonomski razvoj

Kljub veliki negotovosti glede mednarodnih dogodkov se pričakuje, da bo gospodarstvo EU še naprej raslo, čeprav zmerno. Izjemno močna, čeprav umirjena uspešnost trga dela v zadnjih nekaj letih je skupaj z zniževanjem inflacije privedla do okrevanja realnih plač. To naj bi spodbudilo rast povpraševanja, k čemur bodo prispevali tudi blažji pogoji financiranja.

Vendar nestabilne trgovinske in varnostne razmere povečujejo ovire za gospodarsko rast. Realna rast BDP naj bi se nekoliko povečala z 1,0 % v letu 2024 na 1,1 % v letu 2025 in nato na 1,5 % v letu 2026, kar kaže na stabilno in stalno zmerno rast, ki zagotavlja ugodno okolje za podjetja in vlagatelje. Vendar se trgovinska uspešnost EU sooča z znatnim tveganjem motenj. Komisija je v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji v sedmih državah članicah ugotovila ranljivosti, povezane z makroekonomskimi ali čezmernimi neravnotežji. V okviru 2 so povzete ugotovitve o makroekonomskih neravnotežjih v državah članicah.

Finančni trgi in posredniki EU so se izkazali za odporne na gospodarske in geopolitične izzive. Na splošno veliki dobički, zdrave ravni kapitala in znatne likvidnostne rezerve podpirajo sposobnost bank EU, da gospodarstvu zagotovijo stabilno financiranje in se dobro uprejo prihodnjim tveganjem. Kakovost sredstev bank se približuje zgodovinsko visokim vrednostim, vendar vse večja plačilna nesposobnost podjetij in ranljivost poslovnih nepremičnin kažeta na potrebo po natančnejšem spremljanju kreditnega tveganja. Poleg tega je operativno tveganje za banke in druge institucije finančnega sektorja postalo še izrazitejše zaradi vse pogostejših kibernetičnih incidentov.

Fiskalne napovedi kažejo na rahlo povečanje deleža javnofinančnega primanjkljaja in javnega dolga, potem ko sta se od leta 2021 močno zmanjšala. V euroobmočju se je delež javnofinančnega primanjkljaja v BDP zmanjšal s 3,5 % v letu 2023 na 3,1 % v letu 2024, v EU pa s 3,5 % na 3,2 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2025 naj bi se primanjkljaj v letu 2025 nekoliko povečal, in sicer na 3,2 % BDP v euroobmočju in na 3,3 % v EU. V 11 državah članicah naj bi primanjkljaj presegel prag 3 % BDP. Zmanjševanje deleža bruto javnega dolga v BDP se je ustavilo: delež se je med letoma 2023 in 2024 stabiliziral pri 88,9 % BDP v euroobmočju in se rahlo povečal na 82,2 % v EU. Leta 2025 naj bi se v euroobmočju in v EU povečal za eno odstotno točko. Okvir 1 vsebuje pregled glavnih ugotovitev o fiskalnem nadzoru v okviru reformiranega Pakta za stabilnost in rast.

Okvir 1: Fiskalni nadzor v okviru revidiranega Pakta za stabilnost in rast

Pomladanski sveženj evropskega semestra 2025 zaznamuje zaključek prvega letnega cikla makroekonomskega nadzora v okviru reformiranega okvira ekonomskega upravljanja. Po začetku veljavnosti novega okvira aprila 2024 so vse države članice razen Nemčije predložile svoje prve srednjeročne načrte. V letnih poročilih o napredku, ki so jih države članice predložile konec aprila, je ocenjen napredek pri izvajanju teh srednjeročnih načrtov⁸.

Ta poročila skupaj s pomladansko napovedjo Komisije 2025 in podatki o realizaciji za leto 2024 zagotavljajo ključne vhodne podatke za oceno skladnosti držav članic z največjo rastjo očiščenih odhodkov. Komisija je v svojih ocenah upoštevala prožnost, ki jo zadevnim državam članicam zagotavlja nacionalna odstopna klavzula, ob predpostavki, da jo bo Svet pravočasno potrdil⁹. Za Nemčijo popolne ocene skladnosti še ni mogoče izvesti, ker ni srednjeročnega načrta. Komisija pričakuje, da bo Nemčija svoj načrt predložila do konca julija 2025.

Usklajena aktivacija nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast je del načrta za ponovno oborožitev Evrope ReArm Europe/svežnja Pripravljenost do leta 2030, predstavljenega marca 2025, in dokazuje prožnost okvira za prilagoditev nepričakovanim

⁸ Romunija še ni predložila letnega poročila o napredku.

⁹ V praksi je Komisija pri ocenjevanju skladnosti s potjo gibanja očiščenih odhodkov, določeno v preventivnem delu (Uredba (EU) 2024/1263), in pri ocenjevanju učinkovitih ukrepov v zvezi s skladnostjo s korektivno potjo, določeno v korektivnem delu (Uredba (ES) št. 1467/97), upoštevala odklon za višje odhodke za obrambo, ki bi bil dovoljen, če bi Svet aktiviral nacionalno odstopno klavzulo v skladu s priporočili Komisije.

spremembam. Nacionalna odstopna klavzula državam članicam omogoča, da v okviru določenih omejitev, povezanih s povečanjem njihovih odhodkov za obrambo, presežejo najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ki jih je priporočil Svet. Komisija je danes na zahtevo 16 držav članic (Belgije, Bolgarije, Češke, Danske, Nemčije, Estonije, Grčije, Hrvaške, Latvije, Litve, Madžarske, Poljske, Portugalske, Slovenije, Slovaške in Finske) sprejela priporočila Svetu za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule, ki jih mora Svet še sprejeti.

Za osem držav članic, ki so v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, je Komisija ocenila ukrepe, sprejete na podlagi priporočil Sveta v okviru postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem. Na podlagi navedene ocene postopki za Italijo, Slovaško, Madžarsko, Poljsko, Francijo in Malto mirujejo, pri čemer sta zadnji dve državi članici pozvani, naj bosta pripravljeni na sprejetje nadaljnjih ukrepov, saj Komisija napoveduje majhen odklon od priporočene rasti očiščenih odhodkov. Kar zadeva **Belgijo**, je Komisija po predložitvi njenega srednjeročnega načrta, ki ga še mora sprejeti Svet, priporočila novo korektivno pot. Rast očiščenih odhodkov v Belgiji naj bi bila leta 2025 nad zgornjo mejo iz tega priporočila, vendar v mejah prožnosti, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula. Kar zadeva **Romunijo**, je rast očiščenih odhodkov precej nad zgornjo mejo, določeno s korektivno potjo, zaradi česar je jasno ogroženo pravočasno ustrezno zmanjšanje čezmernega primanjkljaja do leta 2030. Komisija zato Svetu priporoča, naj sprejme sklep o ugotovitvi, da učinkoviti ukrepi niso bili sprejeti. Da bi Romunija zaščitila fiskalno in makroekonomsko stabilnost ter zagotovila stalen in popoln dostop do financiranja EU, bi morala hitro ukrepati in izpolniti zahteve iz postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

Komisija je ocenila napredek pri izvajanju srednjeročnih načrtov drugih 18 držav članic. Na podlagi trenutnih projekcij odhodkov za obrambo naj bi bilo s priporočeno največjo rastjo očiščenih odhodkov skladnih 12 držav članic (**Bolgarija, Češka, Danska, Estonija, Grčija, Hrvaška, Latvija, Litva, Avstrija, Slovenija, Finska in Švedska**), po potrebi ob upoštevanju prožnosti, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula. Kar zadeva Litvo, je Komisija danes Svetu priporočila, naj potrdi njen srednjeročni načrt. **Portugalska** in **Španija** na splošno izpolnjujeta zahtevo. Kar zadeva Španijo, naj bi bila rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet, vendar ne presega pragov 0,3 % BDP (letno) in 0,6 % BDP (kumulativno). Kar zadeva Portugalsko, je napovedani kumulativni odklon ob upoštevanju prožnosti, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula za odhodke za obrambo, pod pragom 0,6 % BDP. Kar zadeva **Irsko, Ciper, Luksemburg** in **Nizozemsko**, Komisija meni, da obstaja tveganje odklona od priporočene poti gibanja očiščenih odhodkov, saj naj bi bila stopnja rasti v letu 2025 nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet, odklona pa presegata prag za letni ali kumulativni odklon.

Tej predhodni oceni, ki temelji na pomladanski napovedi Komisije 2025, bo jeseni sledila nadaljnja ocena, končna ocena pa bo izvedena spomladi 2026 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2025.

Pri oceni izvajanja srednjeročnih načrtov se upošteva tudi sklop naložb in reform, na katerih temelji podaljšanje zadevnih obdobj fiskalne prilagoditve. To zadeva Španijo, Francijo, Italijo, Finsko, Belgijo in Romunijo. Podrobna ocena stanja izvajanja teh zavez je na voljo v Prilogi 1 k ustreznim poročilom o državah. V primeru Romunije se dosedANJI odziv na priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 šteje za nezadostnega.

Komisija je ocenila izpolnjevanje merila glede primanjkljaja za štiri države članice, kar je podlaga za morebiten sklep o obstoju čezmernega primanjkljaja. Kar zadeva Avstrijo, Finsko in Španijo, ocena temelji na primanjkljaju sektorja država, ki je nad referenčno vrednostjo za primanjkljaj (3 % BDP) v letu 2024. Kar zadeva Latvijo, ocena temelji na načrtovanem primanjkljaju v letu 2025, ki presega referenčno vrednost 3 % BDP. Na podlagi analize v poročilu ni razloga za uvedbo postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za Finsko, Latvijo in Španijo. Kar zadeva Avstrijo, bo Komisija ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-

finančnega odbora o njenem poročilu razmislila o predlogu za začetek postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem s predlogom Svetu, naj sprejme sklep na podlagi člena 126(6) PDEU o obstoju čezmernega primanjkljaja.

V Dodatku 5 so podrobno navedeni specifični vidiki za posamezno državo.

Okvir 2: Makroekonomska neravnotežja v državah članicah

Komisija je ocenila obstoj makroekonomskih neravnotežij za 10 držav članic, ki so bile v poročilu o mehanizmu opozarjanja za leto 2025 izbrane za poglobljene preglede. V devetih od teh držav članic so bila v prejšnjem ciklu nadzora v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji ugotovljena neravnotežja ali čezmerna neravnotežja, v zvezi z Estonijo pa je bilo ugotovljeno, da obstajajo tveganja za nova neravnotežja. V skladu z novim pristopom, uporabljenim leta 2024, so bili poglobljeni pregledi za leto 2025 državam članicam predloženi pred objavo pomladanskega svežnja, da bi se omogočile bolj poglobljene večstranske razprave v odborih Sveta, preden so bile sprejete ugotovitve o neravnotežjih in nato oblikovana specifična priporočila za države¹⁰.

Klasifikacija neravnotežij temelji na treh merilih: (i) resnosti neravnotežij, (ii) razvoju neravnotežij in obetih ter (iii) odzivih politike. To odraža v prihodnost usmerjeno usmeritev postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji, ki je bila sporočena v okviru pregleda ekonomskega upravljanja in se od takrat uporablja. V skladu s pristopom, usmerjenim v prihodnost, ta tri merila veljajo še naprej, vendar je večji poudarek na razvoju osnovnih neravnotežij ter sprejemanju in izvajanju odzivov politike s strani nacionalnih organov, da se ta neravnotežja ali tveganja, ki jih predstavljajo, odpravijo.

Klasifikacija se izvaja v času negotovosti glede okolja svetovne trgovine. V odločitvah o klasifikaciji v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji se upoštevajo pomladanske napovedi Komisije 2025, ki temeljijo na tehničnih predpostavkah, pri katerih se običajno predpostavlja, da se politika ne bo spremenila, saj izida dvostranskih pogajanj s trgovinskimi partnerji ni mogoče predvideti. V njih se odraža tudi precejšnja negotovost, povezana s svetovnim trgovinskim in geopolitičnim okoljem ter njegovimi gospodarskimi posledicami.

Komisija je v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji sprejela več odločitev. Močno inflacijsko okolje v zadnjih letih se je umirilo, obrestne mere pa so se znižale. Kljub splošnemu znižanju inflacije so v nekaterih primerih še vedno prisotni močni stroškovni pritiski, ki še naprej pritiskajo na stroškovno konkurenčnost, zlasti v številnih državah članicah. Cene stanovanjskih nepremičnin so spet začele močneje rasti. Razdolževanje, ki ga je v zadnjih letih olajšala močna nominalna rast BDP, postaja vse težje. Ranljivosti se zmanjšujejo v več državah članicah, za katere je bil opravljen poglobljeni pregled, v nekaterih primerih pa je bilo v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji ugotovljeno, da ni neravnotežij. V večini preostalih analiziranih držav članic je gibanje na splošno ugodno, še vedno pa so prisotni večji izzivi. Zlasti:

- Estonija se ne sooča z neravnotežji, saj so bile zadnjih letih med dolgotrajno recesijo prisotne zlasti ranljivosti, povezane z vse slabšo konkurenčnostjo cen in stroškov, cene stanovanjskih nepremičnin pa so se znatno zvišale, vendar se zdi, da so splošne ranljivosti trenutno omejene.

¹⁰ SWD(2025) 68 do 71 in SWD(2025) 122 do 127.

- Nemčija se ne sooča več z neravnotežji, saj so se ranljivosti, povezane z velikim presežkom na tekočem računu, ki je imel čezmejni pomen, z leti zmanjšale, pred kratkim pa je bil napovedan znaten napredek politike.
- Ciper se ne sooča več z neravnotežji, saj se ranljivosti, povezane z zunanjim in zasebnim dolgom, zmanjšujejo, deloma zaradi močne gospodarske rasti, k zmanjšanju javnega dolga pa dodatno prispevajo stalni proračunski presežki. Ciper je dosegel pomemben napredek pri izvajanju ukrepov za odpravo ranljivosti, vendar primanjkljaj na tekočem računu ostaja visok.
- Grčija, Italija, Madžarska, Nizozemska, Slovaška in Švedska se še naprej soočajo z neravnotežji, saj so njihove ranljivosti na splošno še vedno relevantne.
- Romunija se še naprej sooča s čezmernimi neravnotežji; ranljivosti so se povečale zaradi povečanja dvojnega primanjkljaja – fiskalnega primanjkljaja in primanjkljaja na tekočem računu – ter poslabšanja stroškovne konkurenčnosti Romunije v letu 2024.

V Dodatku 4 so podrobno navedeni specifični vidiki za 10 zadevnih držav članic.

Izboljšanje učinkovitosti in kakovosti javnih financ, vključno z uravnoteženo davčno mešanico, bo državam članicam pomagalo financirati prednostne naloge politike. Visoka raven javnega dolga v številnih državah članicah v nestanovitnem gospodarskem okolju poudarja pomen zagotavljanja kakovosti javne porabe. Ukrepi politike v zvezi s tem vključujejo zlasti pregled in izboljšanje dolgoročne smotrnosti javnofinančnih odhodkov ter izboljšanje okvira za upravljanje javnih naložb. Poleg tega sta zmanjšanje davčnih vrzeli, med drugim z omejevanjem davčnih izdatkov, zlasti tistih, ki so najmanj stroškovno učinkoviti, in izboljšano izpolnjevanje obveznosti s strani davkoplačevalcev ključna za pravičnejšo vzpostavitev stabilnejših prihodkov. To bi bilo treba dopolniti z nadaljnjo posodobitvijo in digitalizacijo davčnih uprav ter učinkovitimi orodji za boj proti strategijam agresivnega davčnega načrtovanja in okrepljeno izmenjavo informacij. Izboljšanje kakovosti javnih financ, vključno z davčno reformo, lahko izboljša učinkovitost in prispeva k drugim ciljem politike, na primer z zmanjšanjem davčne obremenitve dela, da bi se povečala zaposlenost. Pri razogljichenju imajo ključno vlogo tudi davčne spodbude. V specifičnih priporočilih za države za leto 2025 je več držav članic pozvanih, naj izboljšajo davčno mešanico za podporo trajnostni konkurenčnosti, tako da zmanjšajo ovire za zasebne naložbe ter pospešijo naložbe v infrastrukturo za razogljichenje in čisto energijo, vključno z nadaljnjim pospeševanjem postopkov izdaje dovoljenj, da bi podprle doseganje okoljskih in podnebnih ciljev na nacionalni ravni in ravni EU.

3.2 Premostitev inovacijske vrzeli

Za premostitev inovacijske vrzeli so potrebne večje naložbe, veliko talentov, tesnejše sodelovanje med znanostjo in podjetji, uporaba in razširjanje tehnologije ter boljše usklajevanje politik. Razdrobljene javne naložbe in nezadostne zasebne raziskave in razvoj omejujejo inovacijski potencial EU. Bistveni vidiki pri doseganju napredka so tesnejše sodelovanje med raziskovalci in podjetji, skladne inovacijske politike na vseh ravneh upravljanja ter obravnavanje pomanjkanja talentov na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike. Hitra uvedba digitalne infrastrukture in izvajanje nacionalnih strateških časovnih načrtov za digitalno desetletje bosta odločilna za doseganje ciljev digitalnega desetletja, ki so ključni za omogočanje inovacij, produktivnosti in vključujoče

digitalne preobrazbe. Poleg tega morajo znanstvena odkritja in nove tehnologije lažje, ceneje in hitreje priti iz laboratorijev na trg, zagonska podjetja pa se morajo lažje širiti, pri čemer je treba v celoti izkoristiti potencial enotnega trga, kar velja tudi za vesoljski sektor.

Komisija postavlja raziskave in inovacije v središče našega gospodarstva. V okviru pobude Choose Europe (Izberite Evropo) se bodo s svežnjem v višini 500 milijonov EUR okrepila nepovratna sredstva (t. i. super-grants) za raziskovalce v okviru Evropskega raziskovalnega sveta, podvojila dodatna sredstva za premestitve in povečala podpora Marie Skłodowske-Curie v obdobju 2025–2027. Poleg tega je cilj nedavno objavljenega akcijskega načrta za celino umetne inteligence spodbuditi umetno inteligenco in vzpostaviti gigatovarne umetne inteligence po vsej Evropi, cilj strategije EU za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi pa izboljšati okvirne pogoje za ustanavljanje in razširitev inovativnih podjetij v Evropi. Mehanizem za okrevanje in odpornost ter kohezijska politika že podpirata raziskave in inovacije v državah članicah z dodelitvijo več kot 55 milijard EUR iz mehanizma za okrevanje in odpornost za raziskave in inovacije, 113,6 milijarde EUR¹¹ sredstev kohezijske politike pa je namenjenih cilju „pametnejša Evropa“, ki zajema podporo raziskavam in inovacijam, digitalni infrastrukturi ter spretnostim za inovacije. Program Digitalna Evropa je v ospredju tehnoloških pobud Evropske komisije, pri čemer je bilo za obdobje 2025–2027 na ustreznih področjih politike namenjenih 1,3 milijarde EUR. Načrti za okrevanje in odpornost vključujejo tudi več kot 70 reform za konsolidacijo institucij, spodbujanje raziskovalnih poklicnih poti, olajšanje dostopa do financiranja, krepitev sodelovanja in izboljšanje usklajevanja upravljanja. V specifičnih priporočilih za države za leto 2025 so države članice pozvane, naj okrepijo prizadevanja za premostitev inovacijske vrzeli s povečanjem javnih in zasebnih naložb v raziskave in razvoj, izboljšanjem učinkovitosti podpore za raziskave in razvoj ter zmanjšanjem razdrobljenosti ekosistema. To naj bi prispevalo k doseganju cilja EU glede porabe za raziskave in razvoj v višini 3 % BDP¹². Poudarjena je tudi potreba po pretvorbi znanstvenih odkritij v poslovne priložnosti, in sicer s krepitvijo sodelovanja med znanstvenim in poslovnim sektorjem ter spodbujanjem komercializacije rezultatov raziskav. Velik poudarek je na izboljšanju dostopa do financiranja za zagonska in inovativna podjetja, da bi spodbudili dinamičen in uspešen ekosistem raziskav in inovacij. Poleg tega so nekatere države članice v specifičnih priporočilih za države pozvane, naj premostijo naložbeno vrzel za povezljivost in racionalizirajo predpise za uvajanje digitalne infrastrukture, kar je ključnega pomena za izboljšanje produktivnosti in krepitev konkurenčnosti.

3.3 Skupni načrt za razogljichenje, konkurenčnost in varnost

Ključnega pomena je zagotoviti cenovno dostopen energetske prehod za evropske potrošnike in industrijo. Cene električne energije in plina so se v primerjavi z najvišjimi vrednostmi leta 2022 na splošno znižale, vendar so maloprodajne cene električne energije in plina v industriji v EU še vedno precej višje kot v ZDA (2- do 2,5-krat oziroma 3- do 5-krat višje od cen v ZDA)¹³. Države članice na podlagi ustreznih reform in naložb v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost sprejemajo ukrepe za bolj celovit energetske trg, ki ga

¹¹ Z nacionalnim sofinanciranjem.

¹² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16179-2024-INIT/sl/pdf>.

¹³ Izračuni Evropske komisije (enota glavnega ekonomista GD ENER) na podlagi podatkov Eurostata in vladnega urada ZDA za zbiranje podatkov o energiji.

podpirajo medsebojno povezano in digitalizirano omrežje ter močnejši regulativni okvir. Poglavja REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter programi kohezijske politike zagotavljajo znatno zmogljivost za razogljičenje energetskega sistema, ki temelji na znatnem povečanju naložb v obnovljive vire energije in infrastrukturo za čisto energijo, kar zagotavlja hitro pospešitev elektrifikacije, v središču katere je energijska učinkovitost. Specifična priporočila za države za leto 2025 vsebujejo poziv k nadaljnjemu razogljičenju energetskega sistema, za več držav članic pa priporočila, naj sprejmejo konkretne ukrepe za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva, ki ne obravnavajo energetske revščine na ciljno usmerjen način ali resničnih pomislov glede energetske varnosti, ovirajo proces elektrifikacije in niso ključne za industrijsko konkurenčnost. Cilj akcijskega načrta EU za cenovno dostopno energijo, ki podpira prizadevanja držav članic, je znižati cene energije in dodatno zmanjšati uvoz fosilnih goriv ter do leta 2030 doseči letne prihranke v višini do 130 milijard EUR. Za to so bistvenega pomena dokončanje energetske unije, elektrifikacija, energijska učinkovitost, pospešeno uvajanje energije iz obnovljivih virov in čiste energije, izboljšanje zmogljivosti omrežja, vključno s čezmejnimi povezavami in učinkovito uporabo obstoječih, infrastruktura pametnih omrežij in večja prožnost energetskega sistema.

Še naprej bi se bilo treba osredotočiti na zmanjšanje pretirane odvisnosti in krepitev energetske varnosti. Države članice so dosegle znaten napredek pri izvajanju načrta REPowerEU, tudi prek namenskih poglavij v načrtih za okrevanje in odpornost, da bi postopno odpravile uvoz ruske energije. Kljub temu ta uvoz še vedno predstavlja pomemben del mešanice virov energije v EU. V zvezi s tem je Komisija maja 2025 sprejela časovni načrt REPowerEU za ustavitev uvoza ruske energije, da bi zagotovila popolno energetske neodvisnosti EU od Rusije¹⁴ in da bi se ves uvoz ruske energije postopno opustil do konca leta 2027. Zadevni zakonodajni predlog bo sprejet junija. Zato je potrebno nadaljnje ukrepanje na nacionalni ravni, da se izboljša energijska učinkovitost v vseh sektorjih in pospeši uporaba energije iz obnovljivih virov ter se hkrati preusmeri k zanesljivejšim partnerjem. Specifična priporočila za države za leto 2025 države članice poleg tega spodbujajo, naj dodatno okrepijo svojo čisto energetske infrastrukturo, vključno z medsebojnimi povezavami, in shranjevanje energije, da bi omogočile povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov in čiste električne energije ter zagotovile odpornost in zanesljivost oskrbe z električno energijo.

Izboljšanje učinkovitosti rabe virov in spodbujanje krožne uporabe materialov prispevata k razogljičenju, izboljšanju konkurenčnosti in krepitvi gospodarske varnosti. Da bi zagotovili stabilno in cenovno dostopno oskrbo ter okrepili zmogljivosti EU za pridobivanje, predelavo in recikliranje materialov, ki so ključni za prehod na čisto energijo, je bil objavljen prvi seznam strateških projektov v okviru akta o kritičnih surovinah. Poleg tega bo Komisija leta 2026 sprejela akt o krožnem gospodarstvu, ki bo obravnaval vztrajna ozka grla pri ponudbi sekundarnih kritičnih surovin, krožnih proizvodov in storitev ter povpraševanju po njih. Na nacionalni ravni so države članice v specifičnih priporočilih za države za leto 2025 pozvane, naj izboljšajo pogoje za prehod na krožno gospodarstvo, in sicer s spodbujanjem preprečevanja odpadkov in učinkovite rabe virov, povečanjem javnih in zasebnih naložb ter spodbujanjem rešitev za izboljšanje trajnosti, možnosti ponovne uporabe, popravljivosti in možnosti recikliranja izdelkov.

¹⁴ COM(2025) 440 final/2.

EU in države članice morajo pospešiti prehod na podnebno nevtralno gospodarstvo in hkrati zagotoviti, da njihova industrija ostane konkurenčna. Hitro izvajanje akta o neto ničelni industriji je ključnega pomena za povečanje evropske proizvodne zmogljivosti za neto ničelne tehnologije in njihove ključne komponente, pri čemer je treba odpraviti ovire za povečanje proizvodnje v Evropi. Poleg tega je Komisija februarja predstavila dogovor o čisti industriji, da bi podprla in pospešila prehod evropskih industrij, sprostila naložbe in podprla podjetja s poudarkom na energetske intenzivnih panogah in sektorju čiste tehnologije. Predstavila je tudi akcijska načrta za avtomobilski sektor ter za jeklarski in kovinski sektor, da bi okrepila njihovo konkurenčnost in spodbudila razogljičenje. V pomladanskem svežnju evropskega semestra 2025 je poudarjeno, da bi morale države članice podpreti oblikovanje vodilnih trgov ter vzpostaviti načrte in politike za neto ničelno infrastrukturo, zlasti za krepitev energetske infrastrukture, zajemanje in shranjevanje ogljika ter vodik. V specifičnih priporočilih za države je omenjena tudi nujna potreba po preoblikovanju in razogljičenju industrijske proizvodnje in prometa. EU je na dobri poti, da doseže svoj 55-odstotni podnebni cilj za leto 2030¹⁵, vendar je hitro in dosledno izvajanje nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov še vedno enako pomembno za doseganje energetskih in podnebnih ciljev za leto 2030.

Prilagajanje podnebnim spremembam, tudi s trajnostnim upravljanjem voda, je še vedno nujna prednostna naloga EU, saj je ključnega pomena za varovanje virov ter povečanje blaginje in varnosti. Države članice se poleg posledic suš in poplav za ljudi in gospodarstvo še naprej soočajo z izzivi, povezanimi z onesnaževanjem vode, neučinkovito rabo, slabim upravljanjem voda in neustreznimi cenovnimi politikami. Specifična priporočila za države za leto 2025 zato vključujejo ukrepe politike za številne države članice, da bi okrepile upravljanje voda na nacionalni in regionalni ravni ter izvedle pomembne naložbe. Poleg tega strategija za odpornost v zvezi z vodo zagotavlja dosleden okvir za zagotovitev trajnostnega gospodarjenja z vodami in obravnavanje izzivov, povezanih s pomanjkanjem in kakovostjo vode. Z nedavno predlaganim vmesnim pregledom kohezijske politike je bil okrepljen cilj, povezan s spodbujanjem zanesljivega dostopa do vode, trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri in odpornosti v zvezi z vodo, ter okrepljene stopnje predhodnega financiranja in sofinanciranja. Prihodnji evropski načrt za prilagajanje podnebnim spremembam bo državam članicam pomagal pri pripravi in načrtovanju podnebnih vplivov na kritično infrastrukturo, strateške sektorje in povezane naložbe.

3.4 Poenostavitev regulativnega okolja

Poenostavitev predpisov, zmanjšanje bremena in zagotavljanje učinkovitega izvajanja so bistveni za olajšanje poslovanja in spodbujanje blaginje v EU. Regulativna zapletenost še naprej močno ovira dolgoročne naložbe v Evropi, pri čemer dve tretjini evropskih podjetij meni, da je to ključna ovira¹⁶. Raznolikost in dolžina upravnih postopkov po Evropi ovirata naložbe, zato so potrebna prizadevanja za poenostavitev na ravni EU ter nacionalni in lokalni ravni. Komisija izvaja program poenostavitve in izvajanja brez primere¹⁷ ter si prizadeva za zmanjšanje upravnih stroškov za vsaj 25 %, za MSP pa za vsaj 35 % do leta 2028. To pomeni,

¹⁵ COM(2025) 274 final.

¹⁶ [EIB Investment Survey 2024 – European Union overview](#) (Raziskava EIB o naložbah za leto 2024 – pregled Evropske unije).

¹⁷ [Simplification and Implementation – European Commission](#) (Poenostavitev in izvajanje – Evropska komisija).

da se bo do konca sedanjega mandata Komisije pri upravnih stroških dosegel prihranek v višini vsaj 37,5 milijarde EUR. Komisija je doslej sprejela štiri obsežne predloge za poenostavitev na področju poročanja o trajnostnosti, naložb, skupne kmetijske politike in malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo ter digitalizacije pravil o proizvodih. Sozakonodajalca poziva, naj hitro dosežeta dogovor o predlogih, in si bo še naprej prizadevala za uresničitev svojih ciljev glede poenostavitve s stresnim testiranjem pravnega reda EU, da bi ugotovila prekrivanja ali nedoslednosti, ki jih je mogoče obravnavati v predlogih za poenostavitev.

Države članice morajo prav tako prispevati k prizadevanjem za poenostavitev, in sicer z zakonodajnimi in upravnimi reformami. Nova orodja za posvetovanje, kot so dialogi o izvajanju in pregledi dejanskega stanja, pomagajo opredeliti ozka grla in načine za izboljšanje izvajanja obstoječega regulativnega okvira. Komisija bo izboljšala tudi kakovost nove zakonodaje, tako da bo z uporabo prenovljenega preverjanja MSP in konkurenčnosti zagotovila, da bodo vsi novi predlogi spodbujali rast in konkurenčnost. Podjetja različno zaznavajo, kako enostavno je izpolnjevati nacionalne zakone in upravne zahteve v državah članicah. Več kot 45 % državljanek in državljanov meni, da je javna uprava v njihovi državi zapletena, obremenjujoča in počasna. Države članice bi morale zagotoviti, da njihov regulativni okvir spodbuja rast, preprečiti nepotrebno breme pri izvajanju zakonodaje EU, zagotoviti hitro izvajanje predlogov za poenostavitev, spodbuditi digitalizacijo ter olajšati izdajanje dovoljenj, certificiranje in nemoteno izmenjavo informacij med javnimi upravami na vseh ravneh upravljanja.

V skladu s tem so države članice v specifičnih priporočilih za države za leto 2025 pozvane, naj poenostavijo upravne postopke in regulativne okvire v vseh sektorjih z zmanjšanjem zapletenosti in birokracije ter izboljšanjem regulativnih orodij. Države članice so v specifičnih priporočilih za države pozvane, naj racionalizirajo postopke izdaje dovoljenj in licenc s skrajšanjem rokov za pritožbe, digitalizacijo vlog ter pojasnitvijo pravil o rabi zemljišč in priključitvi na omrežje, da bi se pospešili uvajanje energije iz obnovljivih virov, gradnja stanovanj in vzpostavljanje infrastrukture. Pozvane so tudi, naj izboljšajo kakovost priprave zakonodaje s temeljitim posvetovanjem z deležniki, neodvisnim nadzorom in ocenami, ki temeljijo na dokazih, da bi povečale pravno varnost in konkurenčnost.

3.5 Čim boljši izkoristek evropskega enotnega trga

Da bi v celoti sprostili potencial enotnega trga, je treba odpraviti preostale ovire, ki ovirajo čezmejno poslovanje in naložbe. Enotni trg je spodbudil rast in blaginjo, vendar je še vedno premalo povezan. MSP, zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi se srečujejo z ovirami, kot so obremenjujoča uprava, omejevalni predpisi, zamude pri plačilih in omejen dostop do financiranja. Neustrezna digitalna, energetska in prometna infrastruktura slabijo konkurenčnost, pomanjkanje usklajenega povezovanja storitev pa omejuje potencial – trgovina s storitvami predstavlja le 7,6 % BDP¹⁸. Glede na obseg sektorja globlje povezovanje ponuja velike priložnosti. Da bi se te ovire odpravile, je Evropska komisija predstavila strategijo za enotni trg, v kateri je opredelila vrsto ukrepov za konkurenčnost za olajšanje čezmejne trgovine in nemotenega delovanja evropskega enotnega trga. Zgodnje in postopno vključevanje držav kandidatk za članstvo v EU v dele enotnega trga ga bo še okrepilo. Da bi se racionalizirale

¹⁸ Povprečje izvoza in uvoza storitev glede na BDP.

inovacije na enotnem trgu, sistem evropskega patenta z enotnim učinkom zmanjšuje pravno razdrobljenost, znižuje stroške patentiranja in olajšuje čezmejno trgovino, saj je registriranih že več kot 50 000 patentov z enotnim učinkom. Več držav članic je v okviru izvajanja načrtov za okrevanje in odpornost nedavno sprejelo reforme za krepitev enotnega trga z liberalizacijo trgov storitev, poenostavitvijo regulativnega okvira za vrsto poklicev, posodobitvijo in profesionalizacijo javnega naročanja ter podpiranjem trgovine in naložb. Specifična priporočila za države za leto 2025 se osredotočajo na krepitev enotnega trga s pozivom državam članicam, naj zmanjšajo regulativne ovire, okrepijo konkurenco in izboljšajo javno naročanje. Specifična priporočila za države vsebujejo tudi poziv k bolj strateškemu industrijskemu načrtovanju, da bi se odpravile teritorialne razlike ter podprle infrastruktura, inovacije in vrednostne verige. Pravna država ima pomembno vlogo pri delovanju gospodarstva EU, saj zagotavlja varstvo pravic, kaznovanje korupcije in izvrševanje pogodb. Spoštovanje pravne države, zlasti neodvisnih, kakovostnih in učinkovitih pravosodnih sistemov, pravna varnost in enakost pred zakonom so tudi ključni dejavniki poslovnega okolja, ki spodbuja naložbe in inovacije, v katerem imajo podjetja koristi od prostega gibanja in predvidljivih poslovnih pogojev. Ker je to ustrezno in kadar ni zajeto v načrtih za okrevanje in odpornost ter se dopolnjuje s poročilom o stanju pravne države, so države članice v specifičnih priporočilih za države pozvane, naj povečajo učinkovitost pravosodnih sistemov ter okrepijo protikorupcijski okvir.

Okvir 3: Ovire za naložbe

Naložbe v evropskih državah ovirajo številne strukturne ovire na zasebni in javni ravni. V pomladanskem svežnju evropskega semestra 2025 so opredeljeni glavni dejavniki, ki ovirajo naložbe v državah članicah. Regulativna zapletenost in upravno breme sta ena od glavnih ovir za naložbe, saj so v številnih državah članicah pravni okviri nedosledni ali se hitro spreminjajo, prisotna je birokratska neučinkovitost, usklajevanje med ravnmi upravljanja pa je slabo. Ta nepredvidljivost odvrča od dolgoročnih naložb, zlasti MSP. Pomemben izziv je tudi splošno pomanjkanje kvalificirane delovne sile, ki vpliva na več kot 75 % podjetij. To pomanjkanje je posebej veliko na tehničnem področju, področju IKT in znanstvenem področju, kar omejuje inovacije in rast produktivnosti. Resna ovira za naložbe so tudi visoki stroški energije, saj vplivajo na stopnje dobička in konkurenčnost energetsko intenzivnih panog. Poleg tega je dostop do financiranja v več državah članicah še vedno omejen zaradi premalo razvitih kapitalskih trgov in velike odvisnosti od bančnih posojil, pri čemer imajo podjetja težave pri zagotavljanju tveganega kapitala ali alternativnega financiranja. Na javne naložbe negativno vplivajo tudi pomanjkljivo usklajevanje med ravnmi upravljanja ter pomanjkljivo načrtovanje in ocenjevanje projektov. Več držav članic nima standardiziranih metodologij za ocenjevanje, izbiro in pregledovanje naložbenih projektov, posledica pa so neučinkovitost in neizkoriščene priložnosti. Geopolitična negotovost in neustrezno načrtovanje infrastrukture te težave še poslabšujeta, kar povzroča zamude pri uvajanju energije iz obnovljivih virov, modernizaciji prometa in vzpostavljanju infrastrukture. Te ovire skupaj ustvarjajo razdrobljeno naložbeno okolje, kar ovira konkurenčnost EU.

3.6 Financiranje konkurenčnosti ter unija prihrankov in naložb

Z razvojem unije prihrankov in naložb¹⁹ se bo izboljšal način, kako finančni sistem EU podpira ustvarjanje bogastva državljanov in naložbe v strateške prednostne naloge, določene v kompasu za konkurenčnost. Zasebni sektor v EU je v zadnjem desetletju ustvaril

¹⁹ COM(2025) 124 final.

povprečne neto prihranke v višini 8,0 % BDP. Le približno četrtna teh prihrankov je bila namenjena financiranju domačih zasebnih naložb, saj so kapitalski trgi EU še vedno razmeroma slabo razviti glede na mednarodne standarde in na splošno le malo prispevajo k zunanjemu financiranju podjetij. Cilj unije prihrankov in naložb, ki temelji na napredku, doseženem v okviru akcijskih načrtov za unijo kapitalskih trgov, je poglobiti povezovanje in delitev tveganja na kapitalskih trgih. Njen cilj je tudi nadaljnji razvoj bančne unije. V skladu z delom v zvezi z unijo prihrankov in naložb so v specifičnih priporočilih za države za leto 2025 opisani ciljno usmerjeni ukrepi na nacionalni ravni za izboljšanje dostopa do financiranja. Sklop predlaganih ukrepov politike vključuje: (i) spodbujanje udeležbe malih in institucionalnih vlagateljev na kapitalskih trgih; (ii) povečanje možnosti nebančnega financiranja za podjetja EU, vključno z inovativnimi zagonskimi podjetji in podjetji v razširitveni fazi, ter zlasti za mala in srednja podjetja (MSP); (iii) razvoj lokalnih trgov zasebnega in tveganega kapitala ter povečanje konkurence na finančnih trgih, kjer je to potrebno, in (iv) izboljšanje splošne finančne pismenosti.

3.7 Spodbujanje spretnosti in kakovostnih delovnih mest ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti

Trg dela EU je bil v času povečane negotovosti zelo odporen, vendar so potrebni nadaljnji ukrepi politike za podporo udeležbi na trgu dela in spodbujanje produktivnosti dela v Evropi. Trg dela EU ostaja močan, z zgodovinsko nizko brezposelnostjo in rekordno zaposlenostjo. EU je na dobri poti, da do leta 2030 doseže glavni cilj evropskega stebra socialnih pravic, tj. 78-odstotno stopnjo delovne aktivnosti, kar odraža tudi politike in reforme, ki so jih številne države članice sprejele v zadnjih dobrih desetih letih. Pomanjkanje delovne sile se je v preteklem letu nekoliko zmanjšalo, vendar v večini držav članic ostaja nad ravnmi pred pandemijo in naj bi se po napovedih še povečalo, kar ovira zmožnost podjetij za naložbe in inovacije. Pomanjkanje delovne sile, ki se močno razlikuje med regijami in sektorji, poslabšujejo pa ga tudi demografski trendi in majhna ponudba cenovno dostopnih stanovanj, je še vedno prisotno v gradbeništvu, zdravstvu in dolgotrajni oskrbi, tehnologiji, inženirstvu, IKT in prometu, kar negativno vpliva na konkurenčnost in rast.

Za spodbujanje vključujočih trgov dela so potrebna usklajena prizadevanja na ravni EU in držav članic. Nacionalni načrti za okrevanje in odpornost ter programi kohezijske politike vsebujejo številne ustrezne ukrepe, ki obravnavajo segmentacijo trga dela, izboljšujejo učinkovitost javnih zavodov za zaposlovanje, podpirajo mobilnost delovne sile in zagotavljajo ciljno usmerjeno podporo posebnim skupinam. Kljub temu so še vedno potrebna dodatna prizadevanja. Udeležba žensk in premalo zastopanih skupin (kot so starejši delavci, mladi, nizkokvalificirani delavci, invalidi, Romi in osebe z migrantskim ozadjem) na trgu dela je ključnega pomena, tudi zaradi zmanjševanja števila delovno sposobnega prebivalstva, kot je poudarjeno v strategijah za Unijo enakosti²⁰. V priporočilih iz pomladanskega svežnja se države članice poziva, naj poleg prizadevanj za izpopolnjevanje in preusposabljanje vzpostavijo učinkovitejša aktivne politike trga dela ter dobro zasnovane davčne sisteme in sisteme socialnih prejemkov s praviimi spodbudami za delo. Da bi se odpravile ovire za udeležbo na trgu dela in privabilo ljudi v ključne sektorje, je treba olajšati dostop do

²⁰ Strategije za Unijo enakosti spodbujajo enake možnosti na trgu dela in v izobraževanju za ženske in prikrajšane skupine, kot so invalidi in osebe z manjšinskim rasnim ali etničnim poreklom, vključno z Romi.

visokokakovostnih in cenovno dostopnih storitev predšolske vzgoje in varstva ter socialne in dolgotrajne oskrbe, zagotoviti ustrezne prilagoditve za invalide ter izboljšati delovne pogoje²¹. Gibanje plač je treba skrbno spremljati, pri čemer je treba najti ravnovesje med zagotavljanjem produktivnosti in konkurenčnosti na eni strani ter obravnavanjem življenjskih stroškov na drugi strani. Pri tem imajo ključno vlogo socialni dialog in kolektivna pogajanja. Poleg tega je mobilnost delavcev znotraj EU še vedno pomembna, hkrati pa bo treba za zadovoljitev potreb trga dela EU vse bolj spodbujati tudi zakonite migracije iz držav, ki niso članice EU. Prihodnji načrt Komisije za kakovostna delovna mesta bo imel ključno vlogo pri usmerjanju ukrepov na ravni EU in nacionalni ravni.

Spodbujanje človeškega kapitala je ključnega pomena za konkurenčno, uspešno in vključujočo Evropo. Države članice so v priporočilih iz pomladanskega svežnja pozvane, naj vzpostavijo politike za privabljanje in zadržanje talentov ter povečajo ravni spretnosti evropskega prebivalstva in vključevalnost izobraževalnih sistemov. V zadnjih letih se je po vsej EU močno znižala raven temeljnih spretnosti, vključno z zmanjšanjem deleža najuspešnejših²². Približno polovica ljudi v EU še vedno nima osnovnih digitalnih spretnosti, udeležba v izobraževanju odraslih pa ostaja precej pod krovnim ciljem stebra EU, tj. 60 % do leta 2030. Glede na pomanjkanje spretnosti ter delovne sile²³ so potrebna nadaljnja prizadevanja za okrepitev naložb v vseživljenjsko učenje, lažje ohranjanje in priznavanje spretnosti ter večjo dostopnost učnih možnosti za manj pokrite skupine. Sistemi izobraževanja in usposabljanja v državah članicah in regijah se morajo bolje odzivati na spreminjajoče se trge dela. Ukrepi politike morajo vključevati tudi povečanje privlačnosti učiteljskega poklica ter povečanje kakovosti in vključenosti poučevanja. Do leta 2035 bo več kot polovica novih delovnih mest v visokokvalificiranih poklicih²⁴, vendar sedanja ponudba spretnosti na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ne zadostuje za zadovoljitev naraščajočega povpraševanja. Področje naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike mora postati strateška prednostna naloga v politikah izobraževanja in spretnosti na vseh ravneh. Na ravni EU se pobuda Unija spretnosti²⁵ osredotoča na pridobivanje spretnosti, redno izpopolnjevanje in preusposabljanje ter mobilnost spretnosti in delavcev. V akcijskem načrtu za temeljne spretnosti so države članice pozvane, naj podprejo poduspešne učence. Znatna prizadevanja za odpravo pomanjkanja spretnosti se izvajajo tudi s pomočjo kohezijske politike ter mehanizma za okrevanje in odpornost, pri čemer vse države članice izvajajo ukrepe, ki jih podpira EU, na področju spretnosti, učenja odraslih, izobraževanja in usposabljanja. EU in države članice bi si morale še naprej skupaj prizadevati za razširitev uporabe mikrodokazil in vzpostavitev pilotnega projekta jamstva za spretnosti za delavce v sektorjih, ki so v postopku prestrukturiranja ali v katerih obstaja tveganje brezposelnosti.

Edinstveno socialno tržno gospodarstvo Evrope je močno odvisno od odpornosti in pravičnosti. Evropski steber socialnih pravic ostaja osrednjega pomena za oblikovanje močnejše in bolj vključujoče Evrope. Države članice so v svoje načrte za okrevanje in

²¹ [Nabor orodij za demografijo](#) prav tako opozarja na ukrepe za obravnavanje demografskih izzivov in njihovega vpliva na konkurenčnost Evrope.

²² Evropska komisija (2024). [The twin challenge of equity and excellence in basic skills in the EU](#) (Dvojni izzivi doseganja pravičnosti in odličnosti pri temeljnih spretnostih v EU).

²³ Raziskava Eurobarometer 529, 2023.

²⁴ Ocenjeno v okviru projekta Cedefop za zbiranje podatkov o spretnostih [Skills Forecast | CEDEFOP](#).

²⁵ [Unija spretnosti – Evropska komisija](#).

odpornost vključile ustrezne reforme in naložbe, pri čemer so se osredotočile zlasti na krepitev socialnih storitev in zdravstvenih ustanov, vključevanje ranljivih skupin, posodobitev sistemov socialnih prejemkov ter digitalizacijo zdravstvenega varstva. Delež ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, se je v zadnjem času nekoliko zmanjšal, vendar je treba obravnavati še vedno visoke stopnje revščine pri ranljivih skupinah in otrocih ter velike regionalne razlike. Potrebna bodo intenzivna prizadevanja za doseg krovnega cilja stebra EU, tj. zmanjšanje števila ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, za vsaj 15 milijonov do leta 2030, vključno z vsaj 5 milijoni otrok. Glede na demografske izzive, izzive na trgu dela in socialne izzive je v specifičnih priporočilih za države za leto 2025 poudarjeno, da je treba vzpostaviti ustrezne in učinkovite sisteme socialne zaščite, vključevanja in pokojninske sisteme ter spodbujati dostop do cenovno dostopnih stanovanj in socialnih storitev. Pomembno je tudi zagotoviti nediskriminacijo, spodbujati enakost spolov in izboljšati vključevanje načela enakosti. Zaradi vse večjega povpraševanja po zdravstvenem varstvu in dolgotrajni oskrbi morajo države članice vzpostaviti tudi odporne zdravstvene sisteme in sisteme dolgotrajne oskrbe, vključno s preходом na model preventivnega in primarnega zdravstvenega varstva. Tveganje izrednih zdravstvenih razmer se povečuje, zato mora EU nujno dodatno okrepiti in utrditi svoje zmogljivosti za pripravljenost in odzivanje na področju zdravstvene varnosti²⁶. EU za dokončanje evropske zdravstvene unije ukrepa tudi na podlagi pobud, kot je akt o kritičnih zdravilih, da bi izboljšala oskrbo s kritičnimi zdravili in njihovo proizvodnjo. Za pravično in vključujočo EU je potrebno tudi, da se koristi zelenega in digitalnega prehoda porazdelijo po vsej družbi. To pomeni podporo regijam in skupnostim, na katere ti prehodi nesorazmerno vplivajo. Sklad za pravični prehod podpira pravičnejši prehod, s Socialnim skladom za podnebje pa se bodo zagotovila namenska sredstva za podporo najbolj prizadetim. Komisija bo predstavila nov akcijski načrt za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic, ki ga bo dopolnjevala strategija EU za boj proti revščini.

Okvir 4: Analiza navzgor usmerjene socialne konvergenca v skladu z okvirom za socialno konvergenco

Komisija je ocenila obstoj izzivov za navzgor usmerjeno socialno konvergenco v desetih državah članicah v skladu z okvirom za socialno konvergenco, ki vključuje dvostopenjsko analizo tveganj in izzivov za navzgor usmerjeno socialno konvergenco po posameznih državah²⁷. V prvi fazi analize, predstavljeni v skupnem poročilu o zaposlovanju za leto 2025²⁸, so bile za vse države članice analizirane politike trga dela in spretnosti ter socialne politike. Za deset držav članic (Bolgarijo, Estonijo, Grčijo, Španijo, Hrvaško, Italijo, Litvo, Luksemburg, Madžarsko in Romunijo) je bilo ugotovljeno, da obstajajo morebitna tveganja za navzgor usmerjeno socialno konvergenco. Druga faza analize za teh deset držav je bila objavljena 11. aprila 2025²⁹, osredotočila pa se je na področja politike, za katera je bilo v prvi fazi prek glavnih kazalnikov v okviru pregleda socialnih kazalnikov ugotovljeno, da predstavljajo morebitna tveganja za navzgor usmerjeno socialno konvergenco. Ta analiza v drugi fazi temelji na širokem naboru kvantitativnih in

²⁶ Glede na spreminjajoče se podnebne, geopolitične in varnostne izzive [strategija za Unijo pripravljenosti](#) vključuje ukrepe politike, ki bodo podpirali in dopolnjevali države članice pri krepitvi prizadevanj za pripravljenost.

²⁷ Glej Uredbo (EU) 2024/1263, člen 3 in uvodno izjavo, na kateri temelji.

²⁸ [Joint Employment Report 2025, as adopted by the EPSCO Council on 10 March 2025](#) (Skupno poročilo o zaposlovanju za leto 2025, ki ga je Svet EPSCO sprejel 10. marca 2025).

²⁹ [SWD\(2025\) 95 – Druga faza analize socialne konvergenca po državah v skladu z okvirom za socialno konvergenco](#), 2025.

kvalitativnih dokazov ter ključnih dejavnikov, ki povzročajo izzive za navzgor usmerjeno socialno konvergenco. V okviru nje je podrobneje proučen razvoj dogodkov in upoštevani so ustrezni odzivi politik, ki jih je določena država članica sprejela ali jih načrtuje. Na splošno so bili v drugi fazi analize opredeljeni izzivi za navzgor usmerjeno socialno konvergenco za tri države članice (Grčijo, Romunijo in Italijo)³⁰.

Analiza navzgor usmerjene socialne konvergence kaže na horizontalne izzive na vseh treh področjih politike. Analiza kaže na nadaljnje ukrepe za spodbujanje pridobivanja spretnosti, da bi postavili temelje za razvoj spretnosti ter odpravili pomanjkanje spretnosti in delovne sile. Trgi dela na splošno ostajajo močni, vendar je v analizi poudarjena potreba po učinkovitejšem vključevanju vseh skupin prebivalstva na trg dela. Hkrati je treba dohodkovno neenakost in tveganje revščine ali socialne izključenosti zelo pozorno obravnavati v okviru politike, tudi ob upoštevanju demografskih izzivov, pri čemer je treba ohraniti ustrezne in trajnostne sisteme socialne zaščite in vključevanja.

Ugotovitve analize socialne konvergence so se upoštevale v poročilih o državah in so podlaga za evropski semester 2025. Ta analiza je bila vključena v večstranski nadzor v ustreznih odborih Sveta.

Okvir 5: Stanovanjski sektor v Evropi – izzivi politike

Razvoj na stanovanjskem trgu ima pomembne gospodarske in družbene posledice. Stanovanjski sektor znatno prispeva h gospodarstvu EU, saj je gradbeni sektor leta 2024 predstavljal približno 5 % BDP. Za stanovanjske stroške se prav tako nameni velik delež dohodka gospodinjestev, in sicer skoraj 20 % v letu 2024 in še več za ranljive skupine, višina teh stroškov pa znatno vpliva na proračune gospodinjestev in življenjski standard. Razvoj na stanovanjskem in hipotekarnem trgu močno vpliva na gospodarske cikle in finančno stabilnost. Visoke cene in najemnine lahko negativno vplivajo na mobilnost delovne sile in stanovanj, in sicer znotraj držav in med njimi, pa tudi na zmožnost invalidov za samostojno življenje. To pa lahko ovira učinkovito razporejanje delovne sile, prispeva k pomanjkanju delovne sile in omejuje splošno produktivnost.

Evropa se spoprijema z velikim razkorakom med velikim povpraševanjem po stanovanjih in nezadostno ponudbo, posledica pa so visoke cene. Med letoma 2019 in 2024 se je število izdanih dovoljenj za gradnjo novih stanovanjskih stavb zmanjšalo za 14 %. Hkrati so se cene stanovanjskih nepremičnin zvišale za 27 %. Ocenjuje se, da so cene stanovanjskih nepremičnin precenjene v približno dveh tretjinah evropskih držav. Razmere na stanovanjskih trgih so še posebej zaostrene v glavnih mestih, centrih rasti in turističnih območjih. Poleg tega se zmanjšuje razpoložljivost socialnih stanovanj, brezdomstvo pa se povečuje.

Potrebne so reforme in naložbe za zagotovitev cenovno dostopnejših stanovanj. Za stanovanjsko politiko so še naprej odgovorne predvsem države članice, regije in mesta, vendar je potreben odločen pristop na vseh ravneh. Mehanizem za okrevanje in odpornost podpira znatne naložbe (približno 20 milijard EUR) na tem področju ter reforme cenovne dostopnosti in razpoložljivosti stanovanj. Komisija je v vmesnem pregledu kohezijske politike predlagala podvojitev dodeljenih sredstev za stanovanja, da bi dosegla vsaj 15 milijard EUR. V okviru tega pomladanskega svežnja so bila izdana specifična priporočila o obravnavanju razpoložljivosti v številnih državah, v katerih so razmere še posebej pereče. Da bi se zagotovila zadostna in ustrezna ponudba stanovanj, bi se morale politike osredotočiti na dolgoročne strukturne ovire, kot so nezadostne naložbe, obdavčitev, politike določanja namembnosti zemljišč in pomanjkanje delovne sile v gradbeništvu, ter racionalizirati pravila

³⁰ Leta 2024 so bile opredeljene države članice Bolgarija, Romunija in Italija.

in predpise. Povečati je treba ponudbo cenovno dostopnih stanovanj in socialnih stanovanj, da bi pomagali zadovoljiti stanovanjske potrebe ranljivih skupin ter gospodinjstev z nizkimi in srednjimi dohodki, ki nimajo dostopa do stanovanj pod tržnimi pogoji. Cilj evropskega načrta za cenovno dostopna stanovanja, načrtovanega za leto 2026, bo ponuditi operativna priporočila za podporo naložbam, reformam politike in dobrim praksam.

4. ZAKLJUČEK

Da bi spodbudila dolgoročno blaginjo in odpornost, EU usklajuje svoje gospodarsko upravljanje z novim poudarkom na konkurenčnosti. V kompasu za konkurenčnost so opredeljene prednostne naloge Komisije za naslednjih pet let in določen jasen časovni načrt za krepitev gospodarske odpornosti EU in njenega položaja v svetu. Evropski semester je ključni mehanizem za uresničevanje teh prednostnih nalog, saj podpira države članice pri usklajevanju nacionalnih reform in naložb s skupnimi cilji EU ter zagotavlja dosledno izvajanje na vseh ravneh upravljanja.

Komisija poziva Evropski svet, naj potrdi njena priporočila za specifična priporočila za države za leto 2025, Svet EU pa, naj jih sprejme. Poleg tega poziva vse države članice, naj priporočila v celoti in pravočasno izvedejo v tesnem dialogu s socialnimi partnerji, organizacijami civilne družbe in drugimi deležniki.

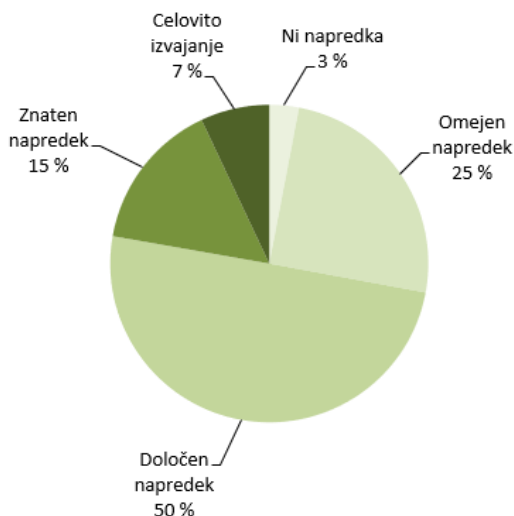
DODATEK 1 – PREGLED TEMATSKIH PODROČIJ, ZAJETIH V SPECIFIČNIH PRIPOROČILIH ZA DRŽAVE

		Inovacije	Razogljičenje in konkurenčnost	Varnost	Poenostavitev	Enotni trg, konkurenca in državna pomoč	Financiranje	Spretnosti, kakovostna delovna mesta in socialna pravičnost	Makrofiskalno področje																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
Oznaka	DČ	Znanstveni in inovacijski ekosistemi Inovacije, zagonska podjetja in podjetja v razširjeni fazi Digitalizacija podjetij Razogljičenje, obnovljivi viri energije in cenovna dostopnost energije Energijska učinkovitost Okoljska politika in upravljanje virov Promet Krepitev obrambnih zmogljivosti Energetska varnost in infrastruktura Prilagajanje podnebnim spremembam Digitalna povezljivost, infrastruktura in delovanje trg Zmanjšanje regulativnega in upravnega bremena Kakovost priprave zakonodaje Javna uprava Digitalizacija javne uprave in javnih storitev Poslovno okolje (vključno s politikami za MSP) Enotni trg, konkurenca in državna pomoč Podjetja v državni lasti Javna naročila in koncesije Pravosodni sistem Korupcija Preprečevanje pranja denarja Dostop do financiranja in financiranje rasti (vključno z unijo kapitalških trgov) Finančne storitve in finančna stabilnost Dolg zasebnega sektorja in insolventni okvir Spretnosti, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih Izobraževanje ter predšolska vzgoja in varstvo Aktivne politike trga dela, delovanje trga dela ter plače in določanje plač Nediskriminacija in enake možnosti Zdravstveno varstvo in dolgotrajna oskrba Stanovanjske nepremičnine Pokojninski sistemi in aktivno staranje Revščina, socialna vključenost in socialna zaščita Regionalni razvoj in lokalne javne storitve Proračunski okvir in fiskalno upravljanje Davčna politika Davčna uprava, davčna utaja in izogibanje davkom																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	</

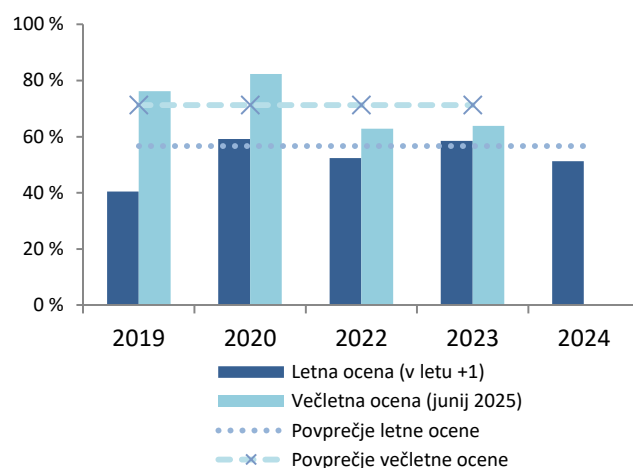
DODATEK 2 – NAPREDEK PRI IZVAJANJU SPECIFIČNIH PRIPOROČIL ZA DRŽAVE

V okviru evropskega semestra 2025 se ocenjujejo ukrepi politike držav članic za obravnavanje strukturnih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države, sprejetih od leta 2019. V oceni izvajanja priporočil za posamezne države za leto 2025 so upoštevani dosednji ukrepi politike, ki so jih sprejele države članice⁽³¹⁾, ob upoštevanju ukrepov, sprejetih v okviru izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, ter zaveze, sprejete v načrtih za okrevanje in odpornost ter srednjeročnih fiskalnih strukturnih načrtih, odvisno od stopnje njihovega izvajanja. Ocena odraža trenutno fazo izvajanja, ne pa ravni napredka, ki bi ga bilo mogoče doseči ob predpostavki popolnega izvajanja načrtov⁽³²⁾. Ocena specifičnih priporočil za države za leto 2025 zajema specifična priporočila za države za obdobje 2019–2023 (večletna ocena) in oceno specifičnih priporočil za države za leto 2024 (letna ocena).

Slika 1: Trenutna raven izvajanja specifičnih priporočil za države za obdobje 2019–2023

Slika 2: Izvajanje specifičnih priporočil za države za obdobje 2019–2024: letna ocena v vsakem zaporednem letu v primerjavi z dosedanjim izvajanjem

Opomba: večletna ocena s slike 1 obravnava izvajanje specifičnih priporočil za države za obdobje 2019–2023 od sprejetja priporočil do objave tega sporočila. Opozoriti je treba, da se specifična priporočila za države za leto 2021 nanašajo le na fiskalno politiko in se ne štejejo več za relevantna za oceno specifičnih priporočil za države za leto 2025. Na sliki 2 letna ocena

³¹ Vključno z ukrepi politike, o katerih se poroča v podatkovni zbirki specifičnih poročil za države, v letnih poročilih o napredku ter poročilih o mehanizmu za okrevanje in odpornost (polletna poročila o napredku pri doseganju mejnikov in ciljev ter na podlagi ocene zahtevkov za plačilo).

³² V okviru mehanizma za okrevanje in odpornost so bile države članice pozvane, naj v svojih načrtih za okrevanje in odpornost učinkovito obravnavajo vsa zadevna specifična priporočila za države ali njihov pomemben del. V oceni specifičnih priporočil za države, ki je predstavljena tukaj, je upoštevana stopnja izvajanja ukrepov, vključenih v načrte za okrevanje in odpornost, in ukrepov, ki so se v času ocenjevanja izvajali zunaj navedenih načrtov. V zvezi z ukrepi, predvidenimi v prilogah k sprejetim izvedbenim sklepom Sveta o odobritvi ocene načrtov za okrevanje in odpornost, ki še niso bili sprejeti ali izvedeni, vendar se v zvezi z njimi šteje, da so verodostojno napovedani, je treba v skladu z metodologijo ocenjevanja specifičnih priporočil za države šteti, da zagotavljajo „omejen napredek“. Ko bodo ti ukrepi izvedeni, lahko privedejo do „določenega/znatnega napredka“ ali „celovitega izvajanja“, odvisno od njihovega pomena za obravnavanje izzivov, na katerih temeljijo specifična priporočila za države. Enak pristop se uporablja za reforme in naložbe, vključene v srednjeročne fiskalno-strukturne načrte.

prikazuje napredek, zabeležen v prvem letu po sprejetju specifičnih priporočil za države, medtem ko večletna ocena prikazuje dosedanje oceno preteklih specifičnih priporočil za države.

Z večletne perspektive je bil pri izvajanju 72 % specifičnih priporočil za države za obdobje 2019–2023 dosežen vsaj določen napredek (glej sliko 1). V lanski oceni je bil pri 68 % specifičnih priporočil za države za obdobje 2019–2023 dosežen vsaj določen napredek. Napredek je bil zlasti velik pri specifičnih priporočilih za države za obdobje 2019–2022, pri čemer je bil pri 75 % dosežen vsaj določen napredek v primerjavi s 70 % leta 2024. To kaže, da mehanizem za okrevanje in odpornost kot instrument, ki temelji na smotrnosti, še naprej prispeva k izvajanju ustreznih specifičnih priporočil za države, kar se bo nadaljevalo z izvajanjem dodatnih reform in naložb iz načrtov za okrevanje in odpornost. Kljub temu se izvajanje reform med posameznimi področji politike zelo razlikuje. Države članice so v zadnjih letih še naprej najbolj napredovale pri specifičnih priporočilih za države v zvezi z dostopom do financiranja in finančnih storitev, temu pa sledijo delovanje trga dela, proračunski okvir in fiskalno upravljanje ter poslovno okolje. Po drugi strani pa je bil napredek še posebej počasen na področju stanovanj, okoljske politike, javne uprave, davčne politike ter nediskriminacije in enakih možnosti.

Znatno je bil tudi napredek pri izvajanju specifičnih priporočil za države, sprejetih leta 2024. Države članice so dosegle vsaj „določen napredek“ pri izvajanju 51 % priporočil, ki so bila nanje naslovljena oktobra 2024 (slika 2). To pomeni rahlo zmanjšanje v primerjavi z letnim napredkom, doseženim v letu 2024 pri specifičnih priporočilih za države, sprejetih julija 2023. Kar zadeva področja politike, v zvezi s katerimi je leta 2024 veliko držav članic prejelo priporočila, je bil na splošno največji napredek dosežen pri proračunskem okviru in fiskalnem upravljanju, temu pa sledijo dostop do financiranja, delovanje trga dela in spretnosti, poklicno izobraževanje in usposabljanje. Nasprotno je bil manjši napredek dosežen pri izvajanju priporočil o javni upravi, okoljski politiki, pokojninskih sistemih ter raziskavah in inovacijah.

Rezultati ocene specifičnih priporočil za države za leto 2025 bodo skupaj z rezultati iz preteklih let na voljo na spletišču Komisije.

DODATEK 3 – NAPREDEK PRI IZVAJANJU CILJEV TRAJNOSTNEGA RAZVOJA NA RAVNI EU

Opomba: na zgornji sliki je ponazorjeno, kako hitro je EU glede na izbrane kazalnike napredovala pri doseganju vsakega od 17 ciljev v zadnjem petletnem obdobju z razpoložljivimi podatki. Metoda za ocenjevanje kazalnikov in njihovo združevanje na ciljni ravni ter podrobnejše analize so na voljo na spletišču Eurostata: [Pregled – kazalniki trajnostnega razvoja – Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&code=sdg).

Kako je EU napredovala pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja?

Dosežen je bil znaten napredek pri doseganju splošnih in posamičnih ciljev, povezanih z zmanjšanjem neenakosti (cilj trajnostnega razvoja 10), dostojnim delom in gospodarsko rastjo (cilj trajnostnega razvoja 8) ter kakovostnim izobraževanjem (cilj trajnostnega razvoja 4). EU je napredovala tudi pri doseganju večine drugih ciljev trajnostnega razvoja, vendar počasneje. Med cilji, pri katerih je bil dosežen zmeren napredek, je bila EU najuspešnejša na področju enakosti spolov (cilj trajnostnega razvoja 5), odgovorne porabe in proizvodnje (cilj trajnostnega razvoja 12), industrije, inovacij in infrastrukture (cilj trajnostnega razvoja 9) ter odprave lakote (cilj trajnostnega razvoja 2). Nasprotno ocena kaže neznameniten napredek pri življenju v vodi (cilj trajnostnega razvoja 14) zaradi počasnega širjenja zaščitenih morskih območij in slabšanja zdravja oceanov. Opaziti je bilo odmik od ciljev trajnostnega razvoja za dostop do čiste vode in sanitarij (cilj trajnostnega razvoja 6) ter življenje na kopnem (cilj trajnostnega razvoja 15). Na napredek pri doseganju cilja trajnostnega razvoja 6 negativno vpliva pomanjkanje vode, na razvoj cilja trajnostnega razvoja 15 pa degradacija tal in izguba biotske raznovrstnosti.

DODATEK 4 – UGOTOVITVE POGLOBLJENIH PREGLEDOV MAKROEKONOMSKIH NERAVNOTEŽIJ V DRŽAVAH ČLANICAH

Neravnotežja ali čezmerna neravnotežja so bila ugotovljena v sedmih od desetih držav članic, v zvezi s katerimi je bil opravljen poglobljen pregled. V analizi poglobljenih pregledov so bili obravnavani resnost ranljivosti, njihov nedavni in prihodnji razvoj ter s tem povezani odzivi politik. Letos je bila analiza poglobljenega pregleda ponovno predstavljena pred pomladanskim svežnjem evropskega semestra, da bi se olajšale bolj poglobljene večstranske razprave z državami članicami pred sklepi o ugotovitvah o neravnotežjih in poznejšo pripravo specifičnih priporočil za države³³.

V preteklem letu se je zaradi gospodarskih gibanj zmanjšala resnost nekaterih dolgotrajnih ranljivosti, ki so vzrok za neravnotežja v več državah. V več državah se je gospodarska rast leta 2024 nekoliko okrepila, čeprav so nekatere druge doživele stagnacijo dejavnosti ali celo recesijo. Zaposlenost se je povečala, brezposelnost pa je ostala na zgodovinsko nizkih ravneh ali blizu njih. Inflacijski in stroškovni pritiski so se še naprej zmanjševali, do nedavnega tudi hitreje, kot je bilo pričakovano. Finančni pogoji so se v letu 2024 po izrazitem zaostrovanju v prejšnjih dveh letih sprostili. Obeti za leto 2025 kažejo na nadaljevanje podobnih stopenj rasti kot leta 2024 za EU in euroobmočje kot celoto, s precejšnjimi negativnimi tveganji, ter na morebitno pospešitev v letu 2026.

Negotovost se je s spreminjajočimi se geopolitičnimi in trgovinskimi razmerami znatno povečala, kar povečuje tveganja v zvezi z neravnotežji. Gospodarstva, ki so bolj izpostavljena trgovini, so po nekaj letih stagnacije v trgovini, zlasti na področju proizvodnje blaga, bolj ogrožena v primeru dolgotrajne šibkosti ali celo omejevanja svetovne trgovine. V srednjeročnem obdobju je predvidena fiskalna ekspanzija – predvsem za podporo višjim izdatkom za obrambo –, čeprav podrobni načrti niso bili predstavljeni v vseh primerih. Vpliv vseh teh dogodkov je težko napovedati, saj so razmere precej nestabilne, rezultati pa nejasni, vendar je treba še naprej pozorno spremljati tveganja, pri čemer je v zvezi s tem pomembna perspektiva, usmerjena v prihodnost.

V naslednjih odstavkih so pregledane najpomembnejše ranljivosti in obeti v tem trenutku, zlasti v desetih državah članicah, pri katerih se je letos opravil poglobljen pregled.

Inflacija je že dosegla svoj vrhunec, vendar so razlike v inflaciji v več primerih še vedno precejšnje. Upočasnitev inflacije se je v EU nadaljevala v letu 2024 in na začetku leta 2025, vendar so nekatere države članice še naprej beležile očitno višjo inflacijo od povprečne, tako v euroobmočju kot zunaj njega. Posledično so se povečale znatne akumulirane razlike v inflaciji, tudi v nekaterih primerih, ko je bilo gospodarsko okrevanje omejeno. Stroški dela na enoto so se

³³ Deset poglobljenih pregledov je bilo z državami članicami izmenjanih v dveh sklopih, in sicer eden marca (za Ciper, Nemčijo, Grčijo in Nizozemsko), drugi pa aprila (za Estonijo, Madžarsko, Italijo, Romunijo, Slovaško in Švedsko); vsi so bili objavljeni maja: [poglobljeni pregledi – Evropska komisija \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/pdfs/20250501_en.pdf).

v letu 2024 upočasnili, vendar je rast stroškov dela na enoto v več primerih ob zaostrenih razmerah na trgih dela in nizki rasti produktivnosti ostala precejšnja.

Pritiski na cene in stroške naj bi se v bližnji prihodnosti še zmanjšali, vendar se bodo razlike verjetno nadaljevale. Znatno znižanje cen energije in drugih primarnih proizvodov bi moralo skupaj z rastjo vrednosti eura in večine drugih valut EU prispevati k zmanjšanju inflacije. Šibko povpraševanje lahko še dodatno omeji pritiske na cene v več državah. Pričakuje se, da se bo rast stroškov dela na enoto ob upočasnjeni rasti plač še naprej umirjala, saj se je povrnila izguba kupne moči zaradi inflacije iz prejšnjih let. Nedavna zvišanja posrednih davkov v nekaterih primerih podpirajo visoko inflacijo. Kljub temu so ti učinki začasni in naj ne bi negativno vplivali na izvozno konkurenčnost. Vendar se pričakuje, da se bodo akumulirane razlike v inflaciji, zabeležene v nekaterih državah, še naprej povečevale. Dolgotrajne razlike v gibanju stroškov in cen so lahko tvegane za zunanje položaje in nekatere države, ki beležijo večje izgube konkurenčnosti, imajo bolj krhke zunanje račune. Hkrati lahko razlike v inflaciji vplivajo na učinkovitost naravnosti denarne politike, zlasti v monetarni uniji. Zato je še vedno pomembno, da se domače povpraševanje dvigne na bolj vzdržno raven in da se v nekaterih državah izboljša delovanje trga.

Še vedno obstajajo veliki primanjkljaji in presežki na tekočem računu, ki odražajo dinamiko domačega povpraševanja. V letu 2024 se je stanje na tekočih računih na splošno izboljšalo, k čemur so prispevali nadaljnji dobički, ki izhajajo iz pogojev menjave, vključno z dodatnimi znižanji cen energije. Zaradi dinamike domačega povpraševanja so bili v EU ugotovljeni različni vzorci. Nekatere države imajo velike primanjkljaje na tekočem računu z omejenimi izboljšavami, ki pogosto sovpadajo z močnim domačim povpraševanjem. V nekaj drugih primerih so se nominalni podatki izboljšali v času šibke rasti BDP, kar lahko prikrije slabše osnovne zunanje račune. V nekaterih primerih so primanjkljaji večji kot pred pandemijo in šibkejši, kot bi lahko sklepali iz osnovnih značilnosti teh gospodarstev. V nekaterih od teh držav je velik javnofinančni primanjkljaj razlog za velik del potreb gospodarstva po zunanjem zadolževanju. Hkrati se znatni presežki na tekočem računu kljub šibki svetovni trgovini niso veliko spremenili, medtem ko je domače povpraševanje v nekaterih od teh držav ostalo nespremenjeno.

Spremembe saldom tekočega računa naj bi bile omejene, vendar je negotovost velika. Zaradi rasti vrednosti eura in drugih valut EU naj bi se pocenil uvoz, cene energije in nekaterih drugih primarnih surovin pa naj bi znižale in še dodatno pomagale tekočim računom. Nasprotno se pričakuje, da se bo svetovna trgovinska menjava še naprej umirjala, v kratkoročnem obdobju pa ni pričakovati večjih sprememb v dinamiki domačega povpraševanja, tako da naj bi se večina velikih primanjkljajev na tekočem računu le rahlo zmanjšala, dolgotrajni veliki presežki na tekočem računu pa se bodo le malenkostno spremenili. Negotovost je zaradi spreminjajočih se trgovinskih razmer izjemno velika. Omejevanje trgovine bi lahko bolj vplivalo na države članice z velikimi presežki. Vendar naj bi se njihov uvoz zmanjšal skupaj z manjšim izvozom, saj bi to lahko vplivalo tudi na domače povpraševanje. Države, ki so močno vključene v globalne

vrednostne verige, bodo verjetno bolj prizadete. Hkrati se lahko zgodi, da se bodo veliki dolžniki težje rešili dolga z večjim izvozom in financirali znatne potrebe po zunanjem zadolževanju.

Bolj negativno neto stanje mednarodnih naložb se je ob podpori nominalne rasti BDP še izboljšalo, vendar učinki imenovalca zastajajo. Večina bolj negativnih stanj se je v letu 2024 ponovno izboljšala zaradi izrazite nominalne rasti BDP in kljub znatnim primanjkljajem na tekočih računih. Vendar naj bi več negativnih neto stanj mednarodnih naložb kot odstotek BDP v letošnjem in prihodnjem letu stagniralo ali pa se bo precej manj izboljšalo, kar odraža nižjo nominalno rast BDP in še vedno velike potrebe po zunanjem zadolževanju. V nekaterih primerih se lahko zmerno negativno neto stanje mednarodnih naložb poslabša, če je primanjkljaj na tekočem računu zelo velik. Velike pozitivne pozicije se bodo ob nadaljevanju velikih presežkov na tekočem računu verjetno še povečale.

Cene stanovanjskih nepremičnin so po dveh letih umirjene ali negativne rasti v letu 2024 postale bolj dinamične zaradi naraščajočih dohodkov in omilitve pogojev financiranja. Cene stanovanjskih nepremičnin so se v letu 2024 zvišale skoraj povsod. Tako je bilo tudi v nekaterih državah, kjer so se cene stanovanjskih nepremičnin že leta zdele precenjene, zaradi česar se je povečalo tveganje, da bodo po nekaterih popravkih v zadnjih letih ponovno precenjene. Povpraševanje po stanovanjih je bilo podprto z naraščajočimi dohodki gospodinjstev, ki so se v nekaterih primerih povečali bolj kot cene stanovanjskih nepremičnin, in nižjimi obrestnimi merami. Hkrati se je gradnja novih stanovanj v več državah še naprej zmanjševala, kar je še okrepilo pritiske na cene.

Cene stanovanjskih nepremičnin naj bi se še naprej zviševale zaradi dolgotrajnih strukturnih učinkov. Sprostitev finančnih pogojev za gospodinjstva naj bi skupaj z nadaljnjo rastjo dohodkov gospodinjstev še naprej ugodno vplivala na zadolževanje za nakup stanovanj in podpirala povpraševanje po stanovanjih. Davčne politike, ki podpirajo povpraševanje in nedelujoče najemniške trge, se niso veliko spremenile in povečujejo lastništvo stanovanj, financiranih z zadolževanjem, v različnih državah. Hkrati ozka grla v ponudbi stanovanj večinoma še niso odpravljena, šibka ponudba v zadnjih letih in zmanjšanje števila gradbenih dovoljenj pa kažeta, da bo stanovanj še vedno primanjkovalo, kar bo pritiskalo na rast cen stanovanjskih nepremičnin.

Razdolževanje gospodinjstev in nefinančnih družb se je nadaljevalo, vendar se je upočasnilo, saj so se učinki imenovalca oslabili zaradi nižje inflacije, zadolževanje pa se je povečalo. Dolg gospodinjstev in podjetij kot delež BDP je leta 2024 v več državah dosegel najnižjo raven v zadnjih letih. Vendar je bilo to zmanjšanje dolga sektorja država kot odstotka BDP pogosto manj izrazito kot v prejšnjih letih, saj so bili učinki imenovalca zaradi nižje inflacije bolj umirjeni. Poleg tega so se tokovi zadolževanja nekoliko povečali, zlasti za gospodinjstva, in sicer zaradi postopne omilitve pogojev financiranja in povečevanja dohodkov.

Deleži javnega dolga so se v več primerih še naprej zmanjševali, v nekaterih državah pa so se v zadnjem času spet povečali. Veliki deleži javnega dolga so se v nekaterih državah zmanjšali, v drugih pa so se povečali in presegli vrednosti pred pandemijo. Učinki imenovalca so se zaradi manj ugodnih razlik med rastjo in obrestnimi merami zmanjšali. V nekaterih državah so bili zabeleženi znatni primanjkljaji, v drugih pa je bil fiskalni položaj uravnotežen ali pa so imele celo presežek. V nekaj državah z majhnim ali zmernim dolgom zaradi visokih primanjkljajev naraščajo deleži dolga. Pogoji zadolževanja za države so se izboljšali oziroma so bili stabilni, pri čemer se je večina razmikov znotraj euroobmočja lani zmanjšala, vendar so se dolgoročne obrestne mere v letu 2025 zvišale. V nekaterih državah članicah zunaj euroobmočja so se leta 2024 in v začetku leta 2025 razmiki pri državnih obveznicah povečali; v nekaterih od teh primerov je zadolževanje v tujih valutah precejšnje, zato so v primeru nestanovitnosti deviznega tečaja prisotna tveganja.

Razdolževanje v zasebnem in državnem sektorju naj bi se v prihodnosti upočasnilo ali obrnilo. Pričakuje se, da se bo zadolževanje zasebnega sektorja še naprej povečevalo z lažjimi pogoji financiranja, kar bo razdolževanje upočasnilo ali celo zaustavilo. Brez učinkovitega izvajanja ukrepov politike bodo fiskalni primanjkljaji v nekaterih primerih ostali precejšnji, zaradi česar so bodo še povečali deleži javnega dolga. Nedavno je bilo načrtanih nekaj fiskalnih ekspanzij, tudi za obrambne izdatke, vendar podrobnosti niso bile vedno znane in se niso upoštevale v napovedih.

Bančni sektor se je še okrepil. Banke so še naprej dobro prenašale šibek zagon v zadnjih letih. Leta 2024 so se kapitalski količniki na splošno ponovno povečali ali ostali na visokih ravneh, dobičkonosnost pa je ostala visoka. Nedonosna posojila so se tam, kjer so bila prej obsežnejša, dodatno zmanjšala ali stabilizirala; v državah, kjer so zmerna, so se stabilizirala ali rahlo povečala. Vendar so nedonosna posojila, ki jih imajo serviserji zunaj bančnega sektorja, v nekaj državah še vedno velika. Izpostavljenost poslovnim nepremičninam je v nekaterih primerih, ko ta sektor predstavlja znaten delež dolga podjetij, še vedno zaskrbljujoča. Velika izpostavljenost bank do državnega dolga njihove matične države se je v nekaterih primerih zmanjšala, čeprav je še vedno znatna, v večini drugih primerov pa se je še povečala. V prihodnje se bodo zaradi nedavne sprostitve finančnih pogojev morda prenehale povečevati obrestne marže. To lahko sicer omeji dobičkonosnost, vendar se lahko obseg posojil nekoliko poveča.

Preglednica 1: KLASIFIKACIJA DRŽAV ČLANIC NA PODLAGI POSTOPKA V ZVEZI Z MAKROEKONOMSKIMI NERAVNOTEŽJI

	Rezultati za leto 2024	Rezultati za leto 2025
Brez neravnotežij	ES, FR, PT	CY, DE, EE
Neravnotežja	CY, DE, EL, HU, IT, NL, SE, SK	EL, HU, IT, NL, SE, SK
Čezmerna neravnotežja	RO	RO
Pro memoria:		
poglobljeni pregled ni bil izveden.	AT, BE, BG, CZ, DK, EE, FI, HR, IE, LT, LU, LV, MT, PL, SI	AT, BE, BG, CZ, DK, ES, FI, FR, HR, IE, LT, LU, LV, MT, PL, PT, SI

Opomba: države članice, v zvezi s katerimi se je klasifikacija med letoma 2024 in 2025 spremenila, so v obeh stolpcih označene s krepkim tiskom.

Države članice, ki se ne soočajo z neravnotežji

V **Estoniji** ni bil ugotovljen obstoj neravnotežij. V zadnjih letih so bile med dolgotrajno recesijo prisotne ranljivosti, povezane z vse slabšo konkurenčnostjo cen in stroškov, cene stanovanjskih nepremičnin pa so se znatno zvišale, vendar se zdi, da so splošne ranljivosti trenutno omejene. Plače in cene že več let močno rastejo, osnovna inflacija pa je v začetku leta 2025 zaradi rasti plač, zlasti v javnem sektorju, ostala precej nad povprečjem euroobmočja. Ti pritiski na cene in stroške slabijo konkurenčni položaj gospodarstva. Čeprav je izguba poceni energije in drugih surovin po ruski vojni agresiji proti Ukrajini sprožila vztrajno rast cen v letu 2022, je inflacijski pritisk zdaj večinoma domač. Močno domače povpraševanje in tesen trg dela sta omogočila hitro rast plač v času šibke produktivnosti. Plače v javnem sektorju, zlasti za učitelje in zdravstveno osebje, so se v zadnjih letih zvišale in nadoknadile relativno nizke ravni iz preteklosti. Delno je visoko inflacijo mogoče pripisati zvišanju posrednih davkov. Estonski izvoz je v zadnjih dveh letih izgubil nekaj tržnih deležev. Primanjkljaj na tekočem računu se je v zadnjem času zmanjšal zaradi domače recesije; neto stanje mednarodnih naložb je le zmerno negativno, tveganja za zunanjo vzdržnost pa se zdijo omejena. Cene stanovanjskih nepremičnin so se v zadnjih letih precej zvišale in so po ocenah precenjene, vendar je tveganje za finančno stabilnost, povezano s hipotekarnimi posojili, še vedno majhno. K temu so prispevali nekateri pretekli ukrepi politike, zlasti, ker so po najhujšem obdobju pandemične krize spodbudili domače povpraševanje. Med njimi je bila sprostitvev pokojninskih skladov drugega stebra, ki je spodbudila cene, vključno s cenami stanovanjskih nepremičnin. V zadnjih letih so se plače v javnem sektorju in minimalne plače zvišale sočasno z

recesijo, kar je povzročilo višjo splošno rast plač v celotnem gospodarstvu. Ukrepi za izboljšanje produktivnosti dela in poslovnega okolja ostajajo omejeni. Vlada je nedavno napovedala več ukrepov politike za zmanjšanje davkov in odhodkov za leto 2026, ki bi lahko zmanjšali inflacijske pritiske in ublažili nekatere pritiske na stroške dela.

V Nemčiji neravnotežij ni več. Ranljivosti, povezane z velikim presežkom na tekočem računu, ki je imel čezmejni pomen, so se z leti zmanjšale, pred kratkim pa je bil napovedan znaten napredek politike. Presežek na tekočem računu je bil v zadnjih letih nižji od 6 % BDP, potem ko je leta 2022 dosegel najnižjo točko zaradi izjemno visokih cen energije. Zmanjšanje salda tekočega računa je v veliki meri posledica neugodnih zunanjih okoliščin, medtem ko se splošne temeljne ranljivosti v smislu znatne vrzeli med prihranki in naložbami niso bistveno spremenile. Naložbene potrebe so se z leti povečevale, predvsem kar zadeva javne naložbe na regionalni ravni in naložbe podjetij, dejanske naložbe v zadnjih letih pa so se realno zmanjšale. Majhne javne in zasebne naložbe so skupaj z drugimi strukturnimi izzivi najmanj prispevale k potencialni rasti BDP v EU. Realne plače so v letu 2024 po zmernem zvišanju nominalnih plač dosegle raven pred pandemijo. Vendar so bile v začetku marca 2025 po parlamentarnih volitvah podane pomembne napovedi politike, vključno z revizijo ustavnega proračunskega okvira. Ta sveženj politik predstavlja velik korak in jasno pospešitev nedavnih vzorcev, na podlagi katerega se bodo, če bo izveden, zagotovili bistveno višji izdatki za obrambo in naložbe v infrastrukturo.

Na Cipru neravnotežij ni več. Ranljivosti, povezane z zunanjim in zasebnim dolgom, se zmanjšujejo, deloma zaradi močne gospodarske rasti, k zmanjševanju javnega dolga pa dodatno prispevajo stalni proračunski presežki. Primanjkljaj na tekočem računu ostaja visok. Ciper je dosegel pomemben napredek pri izvajanju ukrepov za odpravo ranljivosti. Zadolženost gospodinjstev in nefinančnih družb kot delež BDP se zmanjšuje, predvsem zaradi močnih učinkov imenovalca zaradi visoke nominalne rasti BDP. Velik delež dolga podjetij dolgujejo subjekti s posebnim namenom, katerih posojilodajalci so zunaj Cipra in ki predstavljajo omejena tveganja za gospodarstvo. Poleg tega se nedonosna posojila bank znatno zmanjšujejo zaradi prodaje, odpisov in odplačil. Tudi nedonosna posojila, ki jih imajo podjetja, ki pridobivajo kredite, se zmanjšujejo, kar povzroča nadaljnje razdolževanje. Javni dolg se hitro zmanjšuje, Ciper pa naj bi po napovedih ohranil proračunske presežke. Primanjkljaj na tekočem računu je kljub zmanjšanju v letu 2024 še vedno visok in naj bi se le malo izboljšal; negativno neto stanje mednarodnih naložb ostaja visoko, vendar je znatno napihnjeno zaradi prisotnosti subjektov s posebnim namenom, ki nimajo pomembnih neposrednih povezav z domačim gospodarstvom. Ciper dosegla napredek pri izvajanju politik za odpravo svojih ranljivosti. Zlasti okvir za izvršbo je začel v celoti delovati leta 2024, zakonodaja, katere cilj je olajšati reševanje nedonosnih posojil, pa naj bi zmanjšala zadolženost gospodinjstev in povečala njihove prihranke.

Države članice, ki se soočajo z neravnotežji

Grčija se še naprej sooča z neravnotežji. Ranljivosti, ki so povezane z visokim javnim in zunanjim dolgom, nedonosnimi posojili in brezposelnostjo, se še naprej zmanjšujejo, primanjkljaj na tekočem računu pa ostaja visok. Javni dolg kot odstotek BDP se je v letu 2024 ponovno znatno zmanjšal, vendar je kljub trajnemu zmanjšanju še vedno največji v EU. Proračunski presežki naj bi skupaj z rastjo BDP zagotovili nadaljnje zmanjševanje dolga. Primanjkljaj na tekočem računu se je v letu 2024 rahlo povečal in je precej nad ravno pred pandemijo, letos in naslednje leto pa bo po pričakovanjih ostal na visoki ravni. Neto stanje mednarodnih naložb se je v letu 2024 še izboljšalo, čeprav je še vedno najbolj negativno v EU, zaradi velikih primanjkljajev na tekočem računu in šibkih učinkov imenovalca pa naj se ne bi bistveno izboljšalo. Trg dela se še naprej izboljšuje; brezposelnost se zmanjšuje, vendar je še vedno visoka. Obseg nedonosnih posojil v bilancah stanja bank se je leta 2024 še zmanjšal, vendar so se nedonosna posojila, ki jih imajo serviserji, še naprej reševala počasi ter obremenjevala bilance stanja podjetij in gospodinjstev. Grčija je dosegla velik napredek pri odpravljanju svojih ranljivosti. Leta 2024 so bili sprejeti ukrepi za izboljšanje pobiranja davkov in nadaljnjo podporo izvrševanju nedonosnih posojil iz preteklosti. Napredek je bil dosežen tudi v pravosodnem sektorju. Ohranjanje zagona za reforme v okviru načrta za okrevanje in odpornost ter zunaj njega ostaja ključno za odpravo strukturnih pomanjkljivosti gospodarstva, povečanje produktivnosti pa je ključno za izboljšanje dolgoročnih možnosti za rast, kar bi olajšalo odpravljanje neravnotežij.

Italija se še naprej sooča z neravnotežji. Ranljivosti, ki so povezane z visokim javnim dolgom in šibko rastjo produktivnosti ter imajo čezmejni pomen, so še vedno prisotne. Leta 2024 je bil delež javnega dolga nad ravno pred pandemijo in se je povečal, s čimer se je obrnil trend zmanjševanja, zabeležen v obdobju po letu 2020, čeprav se je primanjkljaj zmanjšal, saj se je nominalni BDP izrazito upočasnili, prilagoditve stanj in tokov, zaradi katerih se povečuje dolg, pa so postale obsežne zaradi zapoznelega učinka davčnih dobropisov za prenovu stanovanj iz prejšnjih let na izposojanje denarja. Kazalniki trga dela so se še naprej izboljševali. Italijanske banke so znatno okrepile kakovost in dobičkonosnost svojih sredstev; njihova izpostavljenost do državnih posojilojemalcev in obseg posojil z državnim jamstvom sta se nekoliko zmanjšala, vendar ostajata precejšnja. Nekatere politike so že obravnavale ugotovljene ranljivosti, vendar sta nadaljnje in učinkovito izvajanje reform in naložb, zlasti tistih iz načrta za okrevanje in odpornost ter srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta, ter preudarna fiskalna naravnost še vedno ključnega pomena. Popolno izvajanje ukrepov iz srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Italije je ključno za zagotovitev, da se visok delež javnega dolga v srednjeročnem obdobju ne bo dodatno povečal. Za spodbujanje fiskalne vzdržnosti je bilo izvedenih več politik, kot so izboljšanje letnega pregleda porabe, trajno zmanjšanje davčnega primeža in revizija davčnih odhodkov. Reforme so privedle tudi do znatnega napredka na področju insolvenčnega okvira in trga nedonosnih posojil. Ukrepi iz načrta za okrevanje in odpornost podpirajo povečanje produktivnosti in prispevajo k nadaljnjemu izkoriščanju potenciala delovne sile v Italiji, kar bo olajšalo razdolževanje javnega sektorja. Učinkovito izvajanje teh ukrepov je bistvenega pomena.

Madžarska se še naprej sooča z neravnotežji. Ranljivosti, povezane predvsem s konkurenčnostjo in potrebami po državnem financiranju, so še vedno relevantne. Hitra rast plač je v zadnjih letih ogrozila stroškovno konkurenčnost, inflacijski pritiski, ki so močnejši kot v preostalem delu EU, pa so še vedno prisotni, medtem ko je gospodarsko okrevanje počasno in izpostavljeno negativnim tveganjem. V zunanjem računu je bil leta 2024 zabeležen presežek, vendar politike, ki spodbujajo domače povpraševanje, pomenijo tveganja za zunanjo vzdržnost. Javnofinančni primanjkljaj se je v letu 2024 zmanjšal zaradi manjših naložb in zmanjšanja porabe za subvencije za energijo, vendar je še vedno velik in se po napovedih letos ali naslednje leto ne bo veliko izboljšal. Delež javnega dolga se ne zmanjšuje, stroški servisiranja dolga in bruto potrebe po financiranju pa ostajajo visoki. Vzajemna povezanost bank in države se je poglobila zaradi davčnih spodbud domačim bankam za nakup javnega dolga. Cene stanovanjskih nepremičnin so se v letu 2024 izrazito zvišale zaradi močnega povpraševanja, ki so ga še povečali vladni ukrepi za spodbujanje povpraševanja. Napredek politike je bil omejen. Madžarska bo morala uvesti trajne fiskalne ukrepe in se manj zanašati na začasne davke na nepričakovane dobičke ali zmanjšanje naložb. Denarna politika je bila stroga, vendar je bila njena učinkovitost oslABLJENA zaradi vladnih posegov: še vedno obstajajo slabo usmerjene subvencije ter posojila gospodinjstvom in podjetjem, nadzor posojilnih obrestnih mer pa omejuje učinkovitost denarne politike. Hkrati stanovanjske subvencije in sheme preferenčnih posojil še naprej izkrivljajo stanovanjski trg in povečujejo pritiske na cene stanovanjskih nepremičnin.

Nizozemska se še naprej sooča z neravnotežji. Kljub nekaterim izboljšavam, vključno z večjo dinamiko domačega povpraševanja, ostajajo relevantne ranljivosti, povezane z visokim zasebnim dolgom v razmerah precenjenega trga stanovanjskih nepremičnin in velikim presežkom na tekočem računu; te ranljivosti so čezmejnega pomena. Presežek na tekočem računu je med največjimi v euroobmočju in bo po pričakovanjih ostal velik. Z vidika varčevanja in naložb k presežku prispevajo vsi gospodarski sektorji. Presežek podjetniškega sektorja je v veliki meri posledica dejavnosti nefinančnih družb v tujini in prispevka zadržanega dobička multinacionalnih družb. Čeprav sta bila potrošnja in rast naložb ključna gonila okrevanja po pandemiji, Nizozemska zaostaja za euroobmočjem glede ravni podjetniških in javnih naložb. Zadolženost gospodinjstev je še vedno med najvišjimi v EU, vendar se je znatno zmanjšala zaradi učinkov imenovalca, zadolževanje gospodinjstev pa si je v letu 2024 močno opomoglo. Cene stanovanjskih nepremičnin so se lani zvišale in naj bi se močno zvišale tudi v letu 2025, saj pomembni strukturni izzivi ostajajo nerešeni. Napredek politike je bil omejen. Sprejeti so bili nekateri ukrepi, ki bi lahko zmanjšali presežek na tekočem računu, vendar se ne pričakuje, da bodo imeli velik skupni učinek. Sprejeti so bili nekateri ukrepi za spodbujanje ponudbe stanovanj, vendar so bili ukrepi za zmanjšanje spodbud za zadolževanje gospodinjstev omejeni. Nedavna uvedba omejitev najemnin pomeni tveganje za razvoj trgov zasebnih in socialnih najemnih stanovanj.

***Slovaška** se še naprej sooča z neravnotežji. Kljub nekaterim izboljšavam so še vedno prisotne ranljivosti, povezane s stroškovno konkurenčnostjo, zunanjim saldom in stanovanjskim trgom, medtem ko se zdi, da se izboljšuje stanje zadolženosti gospodinjestev, ukrepi politike pa so bili omejeni. Rast inflacije in stroškov dela na enoto se je znatno zmanjšala, vendar razlike, vključno z osnovno inflacijo, s preostalim euroobmočjem in EU ostajajo. Po izrazitem izboljšanju v letu 2023 zaradi nižjih cen energije je bil primanjkljaj na tekočem računu v letu 2024 nekoliko večji zaradi upada izvoza in povečanega uvoza ob ponovnem povpraševanju na domačem trgu. Letos se pričakuje, da se bo primanjkljaj na tekočem računu še povečal. Hkrati se velik javnofinančni primanjkljaj ne zmanjšuje. Poleg tega so se cene stanovanjskih nepremičnin tekom leta 2024 ponovno zvišale, medtem ko upad gradnje stanovanjskih objektov še poslabšuje že tako omejeno ponudbo stanovanj. Po več letih močno povečane zadolženosti gospodinjestev se je zaradi višje obrestne mere v zadnjih dveh letih zmanjšalo povpraševanje po hipotekarnih posojilih, delež zadolženosti gospodinjestev pa se je v zadnjih letih zmanjšal. Ker pa so se finančni pogoji v letu 2024 in na začetku leta 2025 ublažili, se zadolževanje gospodinjestev v zadnjem času ponovno povečuje, dodatno pa ga podpira povečanje realnega razpoložljivega dohodka ob nezadostni ponudbi delovne sile na trgu dela. Učinki imenovalca postajajo manj pomembni, tako da se lahko deleži zadolženosti gospodinjestev v bližnji prihodnosti stabilizirajo ali zmanjšajo manj kot prej, hkrati pa ob trdnem bančnem sektorju ostanejo pod povprečjem EU. Napredek politike je bil omejen. Da bi omejili inflacijo, so bili energetski podporni ukrepi za gospodinjstva podaljšani. Vendar je ta ukrep, ki ni bil ciljno usmerjen, postal eden od dejavnikov znatnega javnofinančnega primanjkljaja in primanjkljaja na tekočem računu. Sprejetje ukrepov za izboljšanje produktivnosti dela in poslovnega okolja ostajajo omejeni. Aprila je začela veljati sprememba zakona o gradnji, namenjena racionalizaciji gradbenih postopkov.*

***Švedska** se še naprej sooča z neravnotežji. Ranljivosti, povezane z njenim nepremičninskim trgom in visokim zasebnim dolgom, so kljub nedavni umiritvi še vedno relevantne, ugotovljene ranljivosti pa so ob odsotnosti odločnih ukrepov še vedno prisotne. Delež dolga gospodinjestev in podjetij v BDP je kljub nedavni umiritvi še vedno med najvišjimi v EU, medtem ko so se cene stanovanjskih nepremičnin v nominalnem smislu ohranile, vendar so še vedno precenjene. Zaradi zaostrenih finančnih pogojev je prišlo tudi do upada stanovanjske gradnje in dodatnega pritiska na odhodke gospodinjestev in podjetij, finančni sektor pa je še naprej zelo izpostavljen nepremičninskemu sektorju, vključno s poslovnimi nepremičninami. Napredek politike je bil omejen. Politična ureditev še naprej daje prednost nakupu stanovanjskih nepremičnin, financiranih z zadolževanjem, medtem ko še vedno primanjkuje stanovanj. Obdavčitev še naprej spodbuja lastništvo stanovanj, financirano z zadolževanjem, in sicer z znatno davčno olajšavo za plačila hipotekarnih obresti. Ukrepi, ki v prihodnje povečujejo ponudbo stanovanj, bi pripomogli k zmerni rasti cen stanovanjskih nepremičnin, vendar ne morejo nadomestiti reform, ki obravnavajo glavne dejavnike zadolženosti gospodinjestev. Najemniški trg še ni bil reformiran. Te ranljivosti bi se lahko poslabšale, če bi ob ugodnejših pogojih financiranja prišlo do ponovnega povečanja zadolževanja*

in precenjenosti stanovanjskih nepremičnin zaradi ublažitve makrobonitetnih ukrepov, o kateri se očitno razmišlja.

Države članice, ki se soočajo s čezmernimi neravnotežji

Romunija se še naprej sooča s čezmernimi neravnotežji. Ranljivosti so se povečale zaradi povečanja dvojnega primanjkljaja – fiskalnega primanjkljaja in primanjkljaja na tekočem računu – ter poslabšanja stroškovne konkurenčnosti Romunije v letu 2024. Velik javnofinančni primanjkljaj se je v letu 2024 še povečal. Nadaljnja rast javnofinančnega primanjkljaja, zlasti zvišanje plač in pokojnin v javnem sektorju, je povečala zasebno potrošnjo in že tako velik primanjkljaj na tekočem računu. Stroški dela na enoto so se po že zelo visokih stopnjah rasti v prejšnjih letih v letu 2024 še povečali, kar je zmanjšalo stroškovno konkurenčnost. Zanesljivost kombinacije zunanjega financiranja, ki temelji na znatnih neto neposrednih tujih naložbah in sredstvih EU, ki so omejevala povečanje zunanjega dolga, se je leta 2024 zmanjšala. V letih 2025 in 2026 se pričakuje le neznatno zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja in primanjkljaja na tekočem računu. Rast stroškov dela na enoto in inflacija naj bi se upočasnili, a vseeno ostali visoki. V letu 2024 je bil napredek politike minimalen, tveganja za makroekonomsko stabilnost pa so se povečala. Politična negotovost se je proti koncu lanskega leta povečala, zaradi česar je država izpostavljena spremembam v razpoloženju vlagateljev in višjim stroškom izposojanja. Vzajemna povezanost bank in držav je največja v EU in se je v letu 2024 še povečala. Obsežen sveženj za fiskalno konsolidacijo, sprejet konec leta 2024, vključno z zamrznitvijo pokojnin in plač v javnem sektorju, je treba še dopolniti z nadaljnjimi ukrepi za zagotovitev popolne skladnosti s cilji srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta. V začetku leta 2025 je bila sprejeta reforma določanja minimalne plače. Z izvajanjem srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta in davčne reforme v letu 2025 bi se lahko znatno zmanjšala fiskalna ranljivost. Poleg tega so potrebne strukturne reforme, zlasti tiste iz načrta za okrevanje in odpornost, da bi se okrepili konkurenčnost in izvozna uspešnost ter privabilo dodatno financiranje EU. Vendar bodo verjetno potrebni dodatni ukrepi. Na splošno bosta fiskalni in zunanji primanjkljaj brez odločnega ukrepanja glede fiskalnih in strukturnih reformnih vzvodov verjetno ostala prevelika, zaradi česar bo Romunija močno izpostavljena spremembam v razpoloženju vlagateljev in zunanjim šokom.

DODATEK 5 – FISKALNI NADZOR V OKVIRU REVIDIRANEGA PAKTA ZA STABILNOST IN RAST

Pomladanski sveženj evropskega semestra 2025 zaznamuje zaključek prvega popolnega letnega cikla makroekonomskega nadzora v okviru reformiranega okvira ekonomskega upravljanja. Novi okvir, ki je začel veljati aprila 2024, je jeseni 2024 dosegel pomemben mejnik, ko je večina držav članic predložila svoje prve srednjeročne načrte, ki jih je Komisija nato novembra in decembra ocenila, Svet pa potrdil januarja. V letnih poročilih o napredku, ki so jih države članice predložile konec aprila, je ocenjen napredek pri izvajanju srednjeročnih načrtov³⁴. Ta poročila skupaj s pomladansko napovedjo Komisije 2025 in podatki o realizaciji za leto 2024 zagotavljajo ključne vhodne podatke za oceno skladnosti držav članic z največjo rastjo očiščenih odhodkov, ki jo je priporočil Svet. Kar zadeva države članice, ki so v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ta okvir in Priloga 1 k poročilu o državi vključujeta oceno učinkovitih ukrepov za ustrezno zmanjšanje čezmernega primanjkljaja.

Komisija je za 22 držav članic ocenila skladnost rasti očiščenih odhodkov v letu 2025 (ter v letih 2024 in 2025 skupaj) z največjo rastjo očiščenih odhodkov, ki jo je priporočil Svet. Za Belgijo, Bolgarijo in Litvo ocena skladnosti temelji na poti gibanja očiščenih odhodkov, ki je bila predlagana v njihovem srednjeročnem načrtu in jo je Komisija pozitivno ocenila kot skladno z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, ob predpostavki, da jih bo Svet pravočasno potrdil. Za Avstrijo se ocena opravi na podlagi poti gibanja očiščenih odhodkov, ki je bila predlagana v njenem srednjeročnem načrtu, dokler je ne oceni Komisija in potrdi Svet. Za Nemčijo popolne ocene skladnosti trenutno še ni mogoče izvesti, ker ni srednjeročnega načrta. Komisija pričakuje, da bo Nemčija svoj načrt predložila do konca julija 2025.

Komisija je po sklepih Evropskega sveta o evropski obrambi z dne 6. marca 2025³⁵ vse države članice pozvala³⁶, naj izkoristijo prožnost, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula iz Pakta za stabilnost in rast, da se olajša prehod na višje ravni odhodkov za obrambo. Komisija je danes na zahtevo 16 držav članic (Belgije, Bolgarije, Češke, Danske, Nemčije, Estonije, Grčije, Hrvaške, Latvije, Litve, Madžarske, Poljske, Portugalske, Slovenije, Slovaške in Finske) sprejela priporočila Svetu za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule³⁷. Prožnost v okviru nacionalne odstopne klavzule omogoča odklone od priporočene najvišje rasti očiščenih odhodkov v višini do 1,5 % BDP v obdobju 2025–2028³⁸; dokler je Svet ne aktivira, je prožnost, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula, že ustrezno upoštevana v oceni v nadaljevanju³⁹. Odkloni od

³⁴ Romunija še ni predložila letnega poročila o napredku.

³⁵ Sklepi Evropskega sveta o evropski obrambi z dne 6. marca 2025, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6-2025-INIT/sl/pdf>.

³⁶ Sporočilo Komisije o prilagoditvi povečanih izdatkov za obrambo v okviru Pakta za stabilnost in rast (C(2025) 2000 final).

³⁷ Svet in Komisija sta prejela tudi prošnjo Nemčije za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule. Nemčija še ni predložila svojega srednjeročnega načrta, zato bo Komisija prošnjo ocenila hkrati s srednjeročnim načrtom, ko ga bo prejela.

³⁸ Poleg tega se zaščitni ukrep za vzdržnost dolga in zaščitni ukrep za odpornost na primanjkljaj ne bosta upoštevala pri določanju prožnosti, ki se lahko odobri med aktivacijo nacionalne odstopne klavzule. Tako se zagotovi, da se pogoj glede trajnostnosti iz nacionalne odstopne klavzule uporablja enako za vse države članice.

³⁹ V praksi je Komisija pri ocenjevanju skladnosti s potjo gibanja očiščenih odhodkov, določeno v preventivnem delu (Uredba (EU) 2024/1263), in pri ocenjevanju učinkovitih ukrepov v zvezi s skladnostjo s korektivno potjo, določeno v korektivnem delu (Uredba (ES) št. 1467/97), upoštevala odklon za višje odhodke za obrambo, ki bi bil dovoljen, če bi Svet aktiviral nacionalno odstopno klavzulo v skladu s priporočili Komisije.

navedenega zneska se upoštevajo pri oceni skladnosti s pravili Pakta za stabilnost in rast, saj priporočila za uporabo nacionalne odstopne klavzule ne spreminjajo opredelitev javnofinančnega primanjkljaja, javnega dolga in očiščenih odhodkov, ki jih je treba pripraviti in sporočiti.

OCENA UČINKOVITIH UKREPOV ZA DRŽAVE ČLANICE V POSTOPKU V ZVEZI S ČEZMERNIM PRIMANJKLJAJEM

V postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem je osem držav članic: Belgija, Francija, Italija, Madžarska, Malta, Poljska, Romunija in Slovaška. V okviru ocene učinkovitih ukrepov se prouči, ali se pri rasti očiščenih odhodkov v letu 2025, kot je napovedana v pomladanski napovedi Komisije 2025, upoštevajo zgornje meje, ki jih je priporočil Svet⁴⁰. Odkloni od teh zgornjih mej se izrazijo letno (tj. za leto 2025) in kumulativno (tj. za leti 2024 in 2025 skupaj)⁴¹. V oceni je že upoštevana prožnost, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula tistim državam članicam, za katere Komisija danes priporoča Svetu, naj jo aktivira, ob predpostavki, da jo bo Svet pravočasno potrdil.

Na podlagi te ocene za šest držav članic (**Italijo, Slovaško, Madžarsko, Poljsko, Francijo in Malto**) postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem miruje, pod pogojem, da Svet aktivira nacionalno odstopno klavzulo. Ocena je naslednja:

- Kar zadeva **Italijo in Slovaško**, naj bi se očiščeni odhodki v letu 2025 povečali do zgornje meje, določene s korektivno potjo.
- Kar zadeva **Madžarsko in Poljsko** naj bi bila rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, določeno s korektivno potjo. Vendar so odkloni, ki jih Komisija napoveduje za te države članice, na podlagi trenutnih projekcij odhodkov za obrambo v mejah prožnosti, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula.
- Kar zadeva **Francijo in Malto**, naj bi bila rast očiščenih odhodkov nad zgornjo mejo, določeno s korektivno potjo, in sicer v letu 2025 za Francijo in v obdobju 2024–2025 za Malto. Odkloni ne presegajo 0,3 % (letno) oziroma 0,6 % (kumulativno) BDP, nad katerim bi obstajala močna domneva, da niso bili sprejeti učinkoviti ukrepi. Navedene države članice so pozvane, naj bodo pripravljene na sprejetje nadaljnjih ukrepov, da bi dosegle skladnost s korektivno potjo.

Kar zadeva **Belgijo**, naj bi bila rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, določeno s korektivno potjo, ki jo priporoča Komisija⁴². Vendar je napovedani odklon na podlagi trenutnih projekcij odhodkov za obrambo v mejah prožnosti, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula.

⁴⁰ Ocena skladnosti za Belgijo temelji na poti gibanja očiščenih odhodkov, ki je bila predlagana v njenem srednjeročnem načrtu in jo je Komisija pozitivno ocenila kot skladno z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, ob predpostavki, da jo bo Svet pravočasno potrdil.

⁴¹ Za države članice, ki so letos predložile svoj srednjeročni načrt (Bolgarija, Belgija, Litva in Avstrija), je izhodiščno leto za načrt in/ali zadevno priporočilo leto 2024 (ker so podatki o realizaciji zdaj na voljo), obdobje fiskalne prilagoditve pa se začne leta 2025. Posledično je pri letnem in kumulativnem odklonu enak rezultat.

⁴² Komisija je 21. maja izdala revidirano priporočilo za priporočilo Sveta na podlagi člena 126(7) PDEU za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Belgiji. O oceni skladnosti za Belgijo se poroča na podlagi te revidirane korektivne poti, ki ustreza zavezi glede stopnje rasti očiščenih odhodkov v srednjeročnem načrtu Belgije. Ta načrt je Komisija 21. maja 2025 pozitivno ocenila, Svet pa ga mora potrditi v prihodnjih tednih. Glede na revizijo bi bila ocena na podlagi obstoječega priporočila Sveta zastarela.

Nadaljnja ocena bo opravljena jeseni, nato pa spomladi 2026, ko bodo na voljo podatki o realizaciji za leto 2025.

V **Romuniji** naj bi bila rast očiščenih odhodkov nad zgornjo mejo, določeno s korektivno potjo. Natančneje, napovedani odklon za leti 2024 in 2025 skupaj je ocenjen na 1,7 % BDP. To pomeni, da niso bili sprejeti učinkoviti ukrepi, hkrati pa ni relevantnih olajševalnih okoliščin. Visoka rast očiščenih odhodkov vodi v vztrajno velik javnofinančni primanjkljaj (9,3 % v letu 2024 in na podlagi pomladanske napovedi Komisije 2025 8,6 % BDP v letu 2025) ter povečanje deleža dolga za več kot deset točk od leta 2021. Jasno je ogroženo pravočasno ustrezno zmanjšanje čezmernega primanjkljaja do leta 2030. Komisija zato danes Svetu priporoča, naj sprejme sklep o ugotovitvi, da učinkoviti ukrepi niso bili sprejeti. Na podlagi tega se bo sprejelo revidirano priporočilo na podlagi člena 126(7). Komisija poziva Romunijo, naj hitro ukrepa in izpolni zahteve iz postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

OCENA IZVAJANJA SREDNJEROČNIH NAČRTOV V DRUGIH DRŽAVAH ČLANICAH

- Glede na projekcije rasti očiščenih odhodkov v letu 2025 iz pomladanske napovedi Komisije 2025 naj bi bilo na podlagi trenutnih projekcij odhodkov za obrambo s priporočeno največjo rastjo očiščenih odhodkov skladnih 12 držav članic⁴³, pod pogojem, da se aktivira nacionalna odstopna klavzula.
 - Kar zadeva **Češko, Estonijo, Latvijo, Slovenijo, Finsko in Švedsko**, naj bi se očiščeni odhodki v letu 2025 povečali do zgornje meje, ki jo je priporočil Svet.
 - Kar zadeva **Avstrijo**, naj bi se rast očiščenih odhodkov v letu 2025 povečala v okviru zgornje meje iz srednjeročnega načrta (ki se trenutno ocenjuje).
 - Kar zadeva **Bolgarijo, Dansko, Grčijo, Hrvaško in Litvo**, naj bi bila rast očiščenih odhodkov nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet (ali rastjo očiščenih odhodkov v zadevnem srednjeročnem načrtu). Vendar so odkloni, napovedani za te države članice, na podlagi trenutnih projekcij odhodkov za obrambo v mejah prožnosti nacionalne odstopne klavzule.
- V dveh državah članicah naj bi bila glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2025 rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet, zato naj bi bile na podlagi trenutnih projekcij odhodkov za obrambo tudi ti državi članici na splošno skladni s priporočeno največjo rastjo očiščenih odhodkov ali pogoji nacionalne odstopne klavzule.
 - Kar zadeva **Portugalsko**, naj bi bila rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet. Napovedani kumulativni odklon je pod pragom 0,6 % BDP⁴⁴.
 - Kar zadeva **Španijo**, naj bi bila rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet (na letni ravni), vendar odklon ne presega praga 0,3 % BDP.

⁴³ Za Bolgarijo in Litvo ocena skladnosti temelji na poti gibanja očiščenih odhodkov, ki je bila predlagana v njenem srednjeročnem načrtu in jo je Komisija pozitivno ocenila kot skladno z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, ob predpostavki, da ju bo Svet pravočasno potrdil. Za Avstrijo se ocena opravi na podlagi poti gibanja očiščenih odhodkov, ki je bila predlagana v njenem srednjeročnem načrtu, dokler je ne oceni Komisija in potrdi Svet.

⁴⁴ Kljub temu odklonu pomladanska napoved Komisije 2025 kaže, da nominalni saldo sektorja država ostaja v presežku.

- V štirih državah članicah (na **Irskem**, **Cipru**, v **Luksemburgu** in na **Nizozemskem**) naj bi bila rast očiščenih odhodkov v letu 2025 nad zgornjo mejo, ki jo je priporočil Svet, odkloni pa presegajo pragove za letne (Irska, Ciper, Luksemburg) in kumulativne (Nizozemska) odklone. Za te države članice Komisija meni, da obstaja tveganje odklona od priporočenih najvišjih stopenj rasti.

Navedeno predstavlja predhodno oceno skladnosti na podlagi pomladanske napovedi Komisije 2025. Nadaljnja ocena bo opravljena jeseni. Nato bo spomladi 2026 ocena skladnosti s priporočenimi najvišjimi stopnjami rasti za očiščene odhodke temeljila na podatkih o realizaciji za leto 2025, odkloni od priporočil pa bodo evidentirani v kontrolnih računih.

Pri oceni izvajanja srednjeročnih načrtov je treba upoštevati tudi sklop naložb in reform, na katerih temelji podaljšanje zadevnih obdobj fiskalne prilagoditve. To zadeva **Španijo**, **Francijo**, **Italijo**, **Finsko**, **Belgijo** in **Romunijo**. Podrobna ocena stanja izvajanja teh zavez je na voljo v Prilogi 1 k ustreznim poročilom o državah. V primeru Romunije se dosedanji odziv na priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 šteje za nezadostnega.

OCENA IZPOLNJEVANJA MERIL GLEDE PRIMANJKLJAJA IN DOLGA

Komisija je v okviru tega pomladanskega svežnja evropskega semestra sprejela poročilo na podlagi člena 126(3) PDEU za štiri države članice. To so **Avstrija**, **Finska**, **Latvija** in **Španija**. Namen tega poročila je oceniti izpolnjevanje merila glede primanjkljaja, na katerem bi temeljila morebitna odločitev o tem, ali v teh državah članicah obstaja čezmerni primanjkljaj. Kar zadeva Avstrijo, Finsko in Španijo, poročilo temelji na primanjkljaju sektorja država, ki je nad referenčno vrednostjo za primanjkljaj (3 % BDP) v letu 2024. Latvija je vključena zaradi načrtovanega primanjkljaja v letu 2025, ki presega referenčno vrednost 3 % BDP. Na podlagi analize v poročilu ni razloga za uvedbo postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za Finsko, Latvijo in Španijo. Kar zadeva Avstrijo, bo Komisija ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora o njenem poročilu razmislila o predlogu za začetek postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem s predlogom Svetu, naj na podlagi člena 126(6) PDEU sprejme sklep o obstoju čezmernega primanjkljaja.

	Letni odklon 2025	Kumulativni odklon 2025	Nacionalna odstopna klavzula	Referenčno leto za nacionalno odstopno klavzulo	Kumulativni odklon ob upoštevanju prožnosti iz nacionalne odstopne klavzule
	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

Države članice v postopku čezmernega primanjkljaja

BE	0,7	0,7	da	2021	−0,1
FR	0,1	−0,3	ne		
IT	0,0	−0,2	ne		
HU	0,7	−0,2	da	2021	−1,0
MT	−1,8	0,2	ne		
PL	−0,1	0,0	da	2021	−1,2
RO	0,1	1,7	ne		
SK	0,0	−0,3	da	2021	−1,2

Druge države članice

BG	1,1	1,1	da	2024	−0,2
CZ	−0,2	−2,2	da	2021	−2,5
DK	2,1	0,5	da	2021	−1,0
DE			da		
EE	−2,0	−2,0	da	2021	−3,5
IE	0,3	0,0	ne		
EL	0,2	−0,9	da	2024	−0,9
ES	0,2	−0,5	ne		
HR	0,6	0,2	da	2021	−0,3
CY	0,5	0,5	ne		
LV	−0,1	−1,9	da	2021	−2,7
LT	1,0	1,0	da	2021	−0,3
LU	0,5	−0,3	ne		
NL	1,4	1,4	ne		
AT	−0,3	−0,3	ne		
PT	0,4	0,5	da	2021	0,5
SI	−0,4	−1,1	da	2021	−1,5
FI	−0,2	−0,5	da	2021	−1,4
SE	−1,1	−1,2	ne		

Vir: izračuni Komisije na podlagi pomladanske napovedi Komisije 2025.

Opombe: Preglednica je podlaga za oceno skladnosti držav članic, obravnavano v tem okviru. V stolpcih A in B pozitiven odklon kaže, da očiščeni odhodki, predvideni za leto 2025 v pomladanski napovedi Komisije 2025, presegajo najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet v svojem priporočilu o potrditvi srednjeročnega načrta (Češka, Danska, Estonija, Irska, Grčija, Španija, Hrvaška, Ciper, Latvija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska, Slovenija, Finska in Švedska) ali v svojem priporočilu za odpravo čezmernega primanjkljaja (Francija, Italija, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Romunija). Kar zadeva Belgijo, Bolgarijo, Litvo in Avstrijo, pozitiven odklon kaže, da napovedani očiščeni odhodki presegajo najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, kot so vključene v srednjeročni načrt (za Belgijo, Bolgarijo in Litvo je Komisija načrt pozitivno ocenila, Svet pa ga še ni potrdil; za Avstrijo načrt še vedno ocenjuje Komisija). Za Nemčijo kvantitativne ocene ni mogoče izvesti, ker ni srednjeročnega načrta. V stolpcu C se poroča, ali so države članice do zdaj zahtevale aktivacijo nacionalne odstopne klavzule. V stolpcu D je naveden napovedan kumulativni odklon po upoštevanju prožnosti, ki jo zagotavlja nacionalna odstopna klavzula za odhodke za obrambo za države članice, ki so zahtevale aktivacijo nacionalne odstopne klavzule.

	Saldo sektorja država (v % BDP)			Dolg sektorja država (v %)			BDP (realna stopnja rasti)		
	2024	2025	2026	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Države članice v postopku čezmernega primanjkljaja									
BE	-4,5	-5,4	-5,5	104,7	107,1	109,8	1,0	0,8	0,9
FR	-5,8	-5,6	-5,7	113,0	116,0	118,4	1,2	0,6	1,3
IT	-3,4	-3,3	-2,9	135,3	136,7	138,2	0,7	0,7	0,9
HU	-4,9	-4,6	-4,7	73,5	74,5	74,3	0,5	0,8	2,5
MT	-3,7	-3,2	-2,8	47,4	47,6	47,3	6,0	4,1	4,0
PL	-6,6	-6,4	-6,1	55,3	58,0	65,3	2,9	3,3	3,0
RO	-9,3	-8,6	-8,4	54,8	59,4	63,3	0,8	1,4	2,2
SK	-5,3	-4,9	-5,1	59,3	60,9	63,0	2,1	1,5	1,4
Druge države članice									
BG	-3,0	-2,8	-2,8	24,1	25,1	27,1	2,8	2,0	2,1
CZ	-2,2	-2,3	-2,2	43,6	44,5	45,4	1,1	1,9	2,1
DK	4,5	1,5	0,6	31,1	29,7	29,4	3,7	3,6	2,0
DE	-2,8	-2,7	-2,9	62,5	63,8	64,7	-0,2	0,0	1,1
EE	-1,5	-1,4	-2,4	23,6	23,8	25,4	-0,3	1,1	2,3
IE	4,3	0,7	0,1	40,9	38,6	38,2	1,2	3,4	2,5
EL	1,3	0,7	1,4	153,6	146,6	140,6	2,3	2,3	2,2
ES	-3,2	-2,8	-2,5	101,8	100,9	100,8	3,2	2,6	2,0
HR	-2,4	-2,7	-2,6	57,6	56,3	56,4	3,9	3,2	2,9
CY	4,3	3,5	3,4	65,0	58,0	51,9	3,4	3,0	2,5
LV	-1,8	-3,1	-3,1	46,8	48,6	49,3	-0,4	0,5	2,0
LT	-1,3	-2,3	-2,3	38,2	41,2	43,9	2,8	2,8	3,1
LU	1,0	-0,4	-0,5	26,3	25,7	26,2	1,0	1,7	2,0
NL	-0,9	-2,1	-2,7	43,3	45,0	47,8	1,0	1,3	1,2
AT	-4,7	-4,4	-4,2	81,8	84,0	85,8	-1,2	-0,3	1,0
PT	0,7	0,1	-0,6	94,9	91,7	89,7	1,9	1,8	2,2
SI	-0,9	-1,3	-1,5	67,0	65,5	63,8	1,6	2,0	2,4
FI	-4,4	-3,7	-3,4	82,1	85,6	87,5	-0,1	1,0	1,3
SE	-1,5	-1,5	-0,8	33,5	33,8	33,3	1,0	1,1	1,9

Vir: pomladanska napoved Komisije 2025.